

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Alfred Jarry
Patafizikçi
Doktor Faustroll'un
Davranış ve Görüşleri*

Türkçesi: Işık Ergüden

*SEL

PATAFİZİKÇİ DOKTOR FAUSTROLL'UN DAVRANIŞ VE GÖRÜŞLERİ*

ALFRED JARRY, 1873'te Fransa'nın Laval kentinde doğdu. Daha lisedeyken yazmaya başladı. Kısa ama üretken yaşamı boyunca pek çok tiyatro oyunu, roman ve öykü kaleme aldı. Genellikle sembolist hareketle bağdaştırılan Jarry'nin *Kral Übü* adlı oyunu Dadaizm, Gerçeküstücülük ve Fütürizm'in öncüsü olarak kabul edilmiş, Boris Vian, Georges Perec ve Raymond Queneau gibi isimleri derinden etkilemiştir. Çok farklı, melez ve karma üsluplarda yazan Jarry'nin oyun, roman, deneme ve gazete yazıları absürd edebiyatın ve postmodern felsefenin ilk örnekleri sayılabilir. Yaşamının son yıllarında Guillaume Apollinaire, André Salmon ve Max Jacob gibi döneminin ünlü isimleri için bir kült figür haline gelmişti. Jarry 1907 yılında Paris'te tüberkülozdan yaşamını kaybetti.

Yazarın Türkçeye çevrilen kitapları şunlardır: *Alfred Jarry Seçme Eserler* (Çev. Işık Ergüden, Dost, 2003), *Kral Übü* (Çev. Şehsuvar Aktaş ve Ayşe Selen, Mitos Boyut, 2004), *Zincire Vurulmuş Übü* (Çev. Şehsuvar Aktaş ve Ayşe Selen, Mitos Boyut, 2011).

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş - İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

<http://www.selyayincilik.com>

E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ - DAĞITIM:

Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu - İstanbul

E-mail: siparis@selyayincilik.com

Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK: 723**

ISBN 978-975-570-743-3

**PATAFİZİKÇİ DOKTOR FAUSTROLL'UN
DAVRANIŞ VE GÖRÜŞLERİ**

Alfred Jarry

Roman

Özgün Adı:

Gestes et Opinions du Docteur Faustroll

Türkçesi: Işık Ergüden

© Sel Yayıncılık, 2015

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı

Editör: Bülent Doğan

Kapak tasarımı ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Ağustos 2015

Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaası

Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203

Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

Alfred Jarry

Patafizikçi Doktor
Faustroll'un
Davranış ve Görüşleri

Türkçesi: Işık Ergüden

Neo-bilimsel roman

İçindekiler

1. Bölüm	
Muhakeme Usulü Yasası	7
2. Bölüm	
Patafizğin Öğeleri	23
3. Bölüm	
Paris'ten Paris'e Deniz Yoluyla Yolculuk ya da Belçikalı Robinson	33
4. Bölüm	
Sefalorji.....	67
5. Bölüm	
Resmen.....	81
6. Bölüm	
Lucullus'un Yanında	93
7. Bölüm	
Khurmookum.....	103
8. Bölüm	
Esîr-Sonsuzluk	109
Patafizikçi Doktor Faustroll'un Davranış ve Görüşleri İle İlişkili Metin	123

1. BÖLÜM

MUHAKEME USULÜ YASASI

I

MUHAKEME USULÜ YASASININ 819. MADDESİ UYARINCA TEBLİGATNAME

Bin sekiz yüz doksan sekiz, sekiz şubat; muhakeme usulü yasasının 819. maddesi gereği ve Paris'te Richer Sokağı, numara 100'de ikamet eden Bay ve Bayan (Jacques) Bonhomme'un dördüncü bölgedeki evlerinde oturan kişi için verdikleri dilekçe adına. Ben, aşağıda imzası bulunan Réne-Isidore Panmuphle, Seine Bölgesi Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde, Pavée Sokağı numara 37'de mübaşir olarak çalışmaktayım. Kanunun bana verdiği yetkiyle, Paris, Richer Sokağı numara 100'de ikamet etmekte olan doktoru, yani Bay Faustroll'u aramaya gittim. Zili çalıp kapıya vurma ve de birçok kereler ismini seslenmeme rağmen kimse kapıyı açmadı.

Komşuları evde ikamet eden kişinin Doktor Faustroll olduğunu tasdik ettiler ama hiç kimse evrağı alıp ona verme sorumluluğunu kabul etmedi. Bu durumda evrağı teslim edebilecek aileden bir kişi, bir hizmetçi ya da bir komşu bulamayacağımızı anlayınca Dördüncü Bölge Belediyesi'ne geri döndüm. Çünkü sayın belediye başkanı bana konuyla ilgili tüm yetkileri vermişti; geçen yılki bir ocak gününden itibaren on iki aylık kira borcu bedeli olan üç yüz yetmiş iki bin frank yirmi yedi santim, ayrıca vergi, dava giderleri, faiz ve masrafların yirmi dört saat içinde ödenmesi gerekiyor. Aksi takdirde kanuni her türlü baskı uygulanacaktır, özellikle de kiralık meskendeki tüm taşınabilir mal-

lara ihtiyati haciz konacaktır. Yukarıdaki bilgileri veren ben, bu kopyayı bırakıyorum. Tutar: on bir frank otuz santim, özel yarım sayfalık pul sıfır frank altmış santim.

PANMUPHLE

Sayın Bay Doktor Faustroll'a
Dördüncü Bölge Belediyesi'nden,
Paris

II

DOKTOR FAUSTROLL'UN ALIŞKANLIK VE TAVIRLARI HAKKINDA

Doktor Faustroll, 1898 yılında (yirminci yüzyıl [-2] yaşındaydı) Circassie'de ve altmış üç yaşında doğdu.

Ömrü boyunca hep o yaşta kalan Doktor Faustroll orta boylu bir adamdı, yani, tamı tamına ifade edersek, $(8 \times 10^{10} + 10^9 + 4 \times 10^8 + 5 \times 10^6)$ atom çapındaydı; Kral Saleh'in portreleri gibi teni altın sarısı, deniz yeşili bir bıyık hariç yüzü tüysüzdü; saçlar, güneş saatine göre değişen maun rengi müphemlikte, tek tek her bir teli, bir küllü kumral bir simsiyahtı; gözler, Dantzick likörü gibi hazırlanmış sıradan yazı mürekkebinden iki kapsül, içinde altın rengi spermatozoidler.

Kellik mikrobu yüzünden, bıyıklarını saymazsak, tüysüzdü. Mikroplar kasıklarından göz kapaklarına kadar olan tüm bölgeyi temizlemişlerdi. Doktor Faustroll, mikropların yalnızca genç saçlara musallat olduğunu bildiğinden, saçlarının ya da kirpiklerinin döküleceğinden endişe etmemişti. Kasıklardan ayaklara doğru olan bölge ise, kontrast halinde, satirlere özgü siyah kıllarla kaplıydı, çünkü Faustroll, görgü kurallarına dikkat etse de, bir erkekti.

O sabah, Maurice Denis'nin iki ayrı tonda boyadığı bir kâğıt olan her günkü banyo süngerini, helezonlar boyunca tırmanan trenlerden aldı; mevsime, modaya ya da hevesine göre seçtiği bir

duvar halısını uzun süreden beri su yerine kullanıyordu.

İnsanları şaşkına çevirmemek için abanın üstüne kum rengi bir gömlek, siyah mat kadifeden, bol ama bileğe tutturulmuş bir pantolon, karıncaların kuru kaynaçları sayılmazsa aylardan beri biriken toz katmanlarının özenle korunduğu gri renkli minicik botlar, teninin rengiyle uyumlu, upuzun bir mayo gibi düğmesiz, iki küçük cebinin iki yakutla iliklendiği bir iç yelege ve mavi tilki kürkünden bir manto giyiyordu.

Zümrüt ve topaz yüzükleri sağ işaret parmağının tırnağına kadar geçirdi; on tırnağından hiç kemirmediği tek tırnak buydu, ve bu halkalar dizisini, tırnak kemiğine tırnak boyunca vidalanmış molibdenden küçük bir kenetle tutturdu.

Kravat yerine, boynuna, kendisinin uydurduğu ve heder olmasın diye tescil ettirdiği bir tarikat olan Grande-Gidouille'un büyük kordonunu geçirdi.

Beyaz asılmış ve mavi asılmış denen, soluğu kesilmişlere özgü iki ayrı makyaj arasında birkaç çeyrek saat tereddüt ettikten sonra, bu kordonla kendini, bu amaç için özel olarak hazırlanmış bir direğe astı.

Asıldığı yerden indiğinde, başına bir safari şapkası geçirdi.

III

TEBLİGAT TUTANAĞI

Bin sekiz yüz doksan sekiz yılı, on Şubat sabah sekiz, muhakeme usulü yasasının 819. maddesi gereği ve Paris'te Richer Sokağı, numara 100'de ikamet eden Bayan ve Bay (Jacques) Bonhomme'un –eşini kendi adına vekil ve vasi kılmıştır– Dördüncü Bölge'deki evlerinde kiracı olan kişi için verdikleri dilekçe adına. BEN, AŞAĞIDA İMZASI BULUNAN RENÉ-ISIDORE PANMUPHLE, SEINE BÖLGESİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ NEZDİNDE, PAVÉE SOKAĞI NUMARA 37'DE MÜBAŞİR OLARAK ÇALIŞMAKTAYIM. KANUNUN bana verdiği yetkiyle Paris, Richer Sokağı numara 100'de ikamet etmekte olan doktoru, yani Bay Faustroll'u aramaya gittim. Zili çalıp kapıyı vurmama ve de birçok kereler seslenmeme rağmen kimse kapıyı açmadı. Bunun üzerine Paris'e, polis komiseri Bay Solarcable'a gittik; Dördüncü Bölge'de bulunan ve yukarıda bahsi geçen konutun geçen 1 Ocak'tan bu yana biriken ve ödemeyi reddettiği on bir aylık kira bedeli borcu olan –diğer masraflar çıktıktan sonra– üç yüz yetmiş iki bin frank yirmi yedi santimi tahsil etmek için yapılan operasyonda bize eşlik etti.

Bu yüzden, aşağıdaki mallara ihtiyati haciz uygulayıp KANUN ve ADALETİN yetkesine teslim ettim.

IV DOKTORUN ÇİFT KİTAPLARI

Yukarıda adı geçen ikametgâh, Paris'te Nicolas Flamel Sokağı numara 205'te çilingirlik yapan Bay Lourdeau tarafından açılmıştır. İçeride on iki metre uzunluğunda, verniklenmiş bakır gergiden ve üzerinde çarşaf ve nevresimi bulunmayan bir yatak, fildişiinden bir sandalye, akik ve altından bir masa, formaları dikilmiş ya da ciltli, bölük pörçük yirmi yedi kitaba rastlanmıştır. Kitaplar şunlardır:

1. BAUDELAIRE, bir cilt EDGAR POE çevirisi.
2. BERGERAC, Toplu Eserler; ikinci cilt, *Devletler Tarihi, Güneş İmparatorlukları ve Kuşların Tarihi*.
3. AZİZ LUKA İncili, Yunanca.
4. BLOY, *Nankör Dilenci*.
5. COLERIDGE, *İhtiyar Denizcinin Şarkısı*.
6. DARIEN, *Hırsız*.
7. DESBORDES-VALMORE, *Küçük İnsanların Yemini*.
8. ELSKAMP, *Tezhipçiler*.
9. FLORIAN'ın *Tiyatro'su*; sadece tek bir cilt.
10. Bin Bir Gece Masalları; sadece tek bir cilt, çeviren: GALLAND.
11. GRABBE, *Scherz, Satire Ironie und tiefere Bedeutung*, üç perdelik komedi.
12. KAHN, *Sessizliğin ve Altının Öyküsü*.
13. LAUTREAMONT, *Maldoror'un Şarkıları*.

14. MAETERLINCK, *Aglavaine ve Sélysette*.
15. MALLARMÉ, *Şiir ve Düzyazı*.
16. MENDÈS, *Gog*.
17. *Odisea*, Teubner Yayınları.
18. PELADAN, *Babil*.
19. RABELAIS.
20. JEAN DE CHILRA, *Cinsel Mutluluk*.
21. HENRI DE REGNIER; *Akik Baston*.
22. RIMBAUD, *Aydınlanmalar*.
23. SCHWOB, *Çocukların Seferi*.
24. *Kral Übü*.
25. VERLAINE, *Bilgelik*.
26. VERHAEREN, *Sanrılı Kırklar*.
27. VERNE, *Arzın Merkezine Yolculuk*.

Ayrıca duvara asılı üç adet gravür bulunmaktaydı. Bunlar, TOULOUSE-LAUTREC'in *Jane Avril*'i, BONARD'ın *Beyaz Revü*'sü, AUBREY BEARDSLEY tarafından yapılmış bir adet Bay Faustroll portresi ve hiçbir değeri olmadığını düşündüğümüz, Rennes'deki Oberthür Matbaası tarafından basılmış eski bir resim, *Aziz Cado*.

Sel yüzünden su basmış mahzene giremedik. Bize boş göründü, yaklaşık on iki metre yüksekliğindeki mahzende fıçı ve şişe yoktu, şarap ve diğer içkiler öylece birbirine karışmış haldeydi.

Hacze gittiğimiz kişi ortalıkta olmadığı için, aşağıda adı geçen kapıcı Bay Delmor de Pionsec'i şahit yazdım. Satış, daha sonra belirlenecek bir tarihte, öğle vakti, Opera Meydanı'nda gerçekleşecektir.

Sabah sekizden öğleden sonra ikiye kadar olan sürede geçen olayların tümü işbu haciz belgesinde belirtilmiş ve icra masasına bırakılmıştır. Komiser Bay Solarcable, elimizdeki ihbarnamayla birlikte şahitlerimiz, Paris'te Pavée Sokağı 37 numarada ikamet eden iki pratisyen hekim Bay Delmor de Pionsec ve Bay Troccon'a eşlik etmiş ve herkes belgeyi imzalamıştır. Tutar: Otuz

iki frank kırk santim. İki özel kağıdın kopyası çıkarıldığı için fiyat 1,20 santim artmıştır. İmza: Lourdeau, çilingir. İmza: Solarcable, komiser. İmza: Delmor de Pionsec ve Troccon, şahit. İmza: Panmuphle, mübaşir. 11 Şubat 1898'de Paris'te tanzim edilmiştir. Beş frank alındı. İmza, Liconet. P. C. C. (okunamıyor.)

V MAHALLİNDE SATIŞ YAPMAK İÇİN TEBLİGATNAME

Bin sekiz yüz doksan sekiz senesi, 4 Haziran, Paris, Dördüncü Bölge, Pavée Sokağı 37 numaradaki evleri için Bay ve Bayan (Jacques) Bonhomme'un verdikleri dilekçe adına; Ben, René-Isidore PANMUPHLE, Seine Bölgesi Bidayet Mahkemesi yakınında, Pavée Sokağı 37 numarada mübaşirlik yapmaktayım. Onaylı, imzalı, ihbarlı işbu belgenin kopyasını Bay Faustroll'a bıraktım...

0,60 santim ederinde, özel pullu bu yarım sayfanın, kaşla göz arası bizi buyur ettiği kavında içki içtikten sonra adı geçen Bay Faustroll'un evinde keşfettiğimiz türlü nimetleri sayıp dökmeye yetmeyeceği dikkate alındığında, pul giderleri verilen harcırahı fersah fersah aşacağından, bu nimetlerin anısını zaman aşımına uğramadan YASA ve ADALET'e kaim kılmak için, onları ekteki bir kâğıtta anlatması üzere, Seine Bölgesi Hukuk Mahkemesi Başkanı'nın geçici görevliyi yetkili kılması saygıyla arz edilir.

VI DOKTORUN KALBURDAN GEMİSİNE DAİR

C.-V Boys'a

Doktor Faustroll, el koymayacak olduğum cilalı bakır yatağı örten çuhayı kaldırıp bana hitap ederek ve bizzat bana konuşarak, dedi ki:

“Siz, belge taşıyıcısı mübaşir Panmuphle, görünen o ki, kılcallık hakkında, yüzeysel gerilim, ağırlıksız zarlar, eşkenar hiperboller, sıfır eğimli yüzeyler hakkında hiçbir fikriniz olmadığı gibi, suyun üstderisi olan elastik dericik hakkında da genel olarak bir fikriniz yok.

“Taş gerdeller içinde ya da kaba kumaştan paltolar üzerinde denizlerde dolaşmış ermişlerden ve mucize kabilinden ölümden dönenlerden bu yana, ve denizin üzerinde çıplak ayak yürüyen İsa’dan bu yana, benim dışımda, su birikintilerinin yüzeyini sağlam bir döşeme tahtası gibi kullanan, gökyüzünde ve yeryüzünde yalnızca ipliğimsi suakrebini ve tatarcık larvalarını bilirim.

“Doğru; havayı ve buharı geçiren ama suyu geçirmeyen bez torbalar yapıldı. Bu bezlerin arasından üfleyerek bir mumu söndürmek mümkündür, bunlar içlerindeki akışkanı sonsuza dek tutarlar. Meslektaşım F. De Romilly, dibi oldukça geniş ilmikli tülünden bir çanın içinde sıvıları buhar haline gelene kadar kaynatmıştı...

“İmdi, on iki metre uzunluğundaki bu yatak bir yatak değil, uzun kalbur biçiminde bir gemidir. Delikleri iri bir iğnenin geçeceği kadar geniş açılmıştır; ve tüm kalbur, erimiş, ardından da çırpılmış parafine bulanmıştır, öyle ki (suyun asla *değmediği*) bu töz, tüm dokuyu kaplarken, yaklaşık on beş milyon dört yüz bin delik boş kalır. Suyun çok ince tabakası, ben nehre gittiğimde, deliklerin üzerinde yayılır ve altta akan sıvı ancak parçalandığında bu deliklerden geçebilir. Oysa, benim yuvarlak karınımın dışbükeyliği hiçbir çıkıntı yapmaz; gemiyi avara ederken ya da taşmalar sırasında, daha geniş hacimli ve sayısı on altı bini geçmeyen örümnden oluşmuş, parafinlenmemiş bir dış gövde, suyun çarpma hızını keser. Bu da, dahili bir ızgaranın ayakların yaralanmasını önlediği gibi, parafin cilasını kamışların çiziklerinden korumaya yarar.

“Yani benim kalbur, bir gemi gibi yüzer ve dibi boylamadan yük yüklenebilir. Dahası, sıradan gemiler karşısında şöyle bir üstünlüğü olduğunu da bana bilgin dostum C.-V. Boys belirtti: İçine su sızabilir ama suların içine gömülmez. Ben üratlarımı boşaltsam da, kabaran bir dalga içeri girse de fark etmez, sıvı deliklerden geçer ve dış tabakalara ulaşır.

“Hâlâ kuru olan bu kano (üç kişi taşımak için yapıldığına göre ismi *as* olmalı kuşkusuz), bundan böyle benim resmi ikametgâhım, bu durumda bu evi terk etmek gerekecek.”

“Kuşkusuz,” diyecek oldum, “kiralık evler de pek öyle dayalı döşeli değil artık.”

“Daha güzel bir *as*’ım da var,” diye devam etti doktor, “şu sıralar, bir saman sapı yardımıyla, örümcek damlacıklarını andıran, irili ufaklı 250.000 damladan oluşan bir kunduz yağı düzeneği yerleştirdim oraya. Sıvının bükülgen zarının tazyiki altında, birinin titreşimlerinin diğerininkilere oranı saniyede 64.000 / ½.000.000. Bu *as*, tıpkı bir örümcek ağına benziyor ve sinekleri büyük bir kolaylıkla yakalıyor. Ne ki, içinde sadece bir kişiye yer var.

“Bu ise üç kişiyi taşıyabildiğinden siz de bana eşlik edecek-siniz, ve size takdim edeceğim biri olacak – hatta birileri, zira haczedilen ciltlerimin satırları arasında sizin YASA ve ADA-LET’inizden kaçan bazı canlıları da yanıma alıyorum.

“Ve ben onların sayımını yaparken ve öteki şahsı davet eder-ken, buyrun size bir kitap, elyazması bana ait, yirmi sekizinci olarak ona el koyabilir ve onu okuyabilirsiniz, yalnızca sabret-mek için değil, dahası, muhtemelen, gerekliliğı hakkında elbette sizin fikrinizi sormayacağım bu yolculuk sırasında beni anlama-nız için.”

“Evet, ama kalburla bu deniz yolculuğı...”

“As’ı yalnızca kürekler değil, zemberekli kaldıraçların ucun-daki vantuzlar da hareket ettiriyor. Ve omurgası aynı düzlem-deki üç çelik tekercik üzerinde kayıyor. Hesaplarımın mükem-melliğine ve batmayacağına öyle ikna oldum ki, her zamanki alışkanlığımla suyun üzerinde değil, kıta üzerinde deniz yolcu-luğı yapacağız.”

VII

SEÇİLMİŞLERİN AZLIĞINA DAİR

Aşağıdaki yirmi yedi kitabın ilgili sayfalarında, Faustroll üçüncü boyuta sesleniyordu:

Baudelaire, Baudelaire'in çevirdiği Edgar Poe'nun Sessizliği'nden Yunanca'ya yaptığı çeviri.

Bergerac, Güneş Ülkesi'nde değişime uğrayarak değerli ağaca dönüşen bülbül kral ve tebaası.

Luka, İsa'yı yüksek bir yere taşıyan iftiracı.

Bloy, Ölümün kara domuzları ve nişan alayı.

Coleridge, ihtiyar denizcinin oku ve kalburun içine kalbur konur gibi asın içine yerleştirilmiş yüzen gemi iskeleti.

Darien, Saint-Gothard'ın delicilerinin elmas taşları.

Desbordes-Valmore, çocukların ayakları dibine oduncu tarafından bırakılan ördek ve kabukları işaretlenen elli üç ağaç.

Elskamp, çarşafklar üzerinde koşarken değirmi ellere dönüşen ve yerküreyi bir meyve gibi taşıyan tavşanlar.

Florian, Scapin'in piyango bileti.

Bin Bir Gece Masalları, kralın oğlu üçüncü Kalender'in uçan atının kuyruğunun oyduğu göz.

Grabbe, terziler loncasının şafakta yüksek papazlar tarikatı şövalyesi Baron Tual tarafından katledilecek on üç mensubu ve önce kendisini boğan, boynuna sardığı peşkir.

Kahn, o ilahi kuyumcuların elinden çıkma altın pullardan biri.

Lautréamont, alkolizmden mütevellit bir el titremesi kadar zarif, ufukta yiten bokböceği.

Maeterlinck, kör başrahibenin ışığı duyumsayışı.

Mallarmé, bakir, canlı ve güzel bugün.

Mendès, yeşil denizin üzerinde esen kuzey rüzgârı, denizin tuzuna yüz yirmi yaşına dek kürek çeken forsanın terini katıyor.

Odyseus, Peleus'un kusursuz oğlunun çirişotu tarlasındaki mutlu yürüyüşü.

Péladan, yedi gezegendeki murdar kıyımın, ataların külleriyle sırlanmış kalkanlara düşen yansıması.

Rabelais, fırtınada zillerin sesiyle rakseden şeytanlar.

Rachilde, Kleopatra.

Régnier, modern kentaurosun taban teptiği isli tarlalar.

Rimbaud, Tanrı'nın rüzgârıyla göleklere savrulan buz parçaları.

Schwob, bir cüzamlının ellerini taklit eden pullu canavarlar.

Kral Übü, ilk sahnenin ilk sözcüğünün beşinci harfi.

Verhaeren, ufkun dört yanına haç gibi dikilen bel.

Verlaine, ölüme kavuşmayan sesler.

Verne, iki fersah ve yarım yerkabuğu.

Bu arada, mübaşir René-Isidore Panmuphle, ışık geçirmez bir kutunun içinde kapalı kalmış, diğer renklerinden azade bir hayaletin kızılötesi ışınlardan oluşan, gözle görülmez kinin sülfat mürekkebinin çağrıştıran koyu bir karanlıkta, Doktor Faustroll'un elyazmasını okumaya başladı; üçüncü yolcunun ortaya çıkışıyla bölünene kadar da okudu.

2. BÖLÜM

PATAFİZİĞİN ÖĞELERİ

Thadée Natanson'a

VIII TANIM

Bir gölge-görüngü, bir görüngüye eklenen şeydir.

Etimolojisi iâôá ôá ööóééá olan ve gerçek yazımı ise –kolaycı bir cinastan kaçınmak gerekirse– başına bir apostrof koyarak ‘*patafizik*’ olması gereken patafizik, metafiziğe, içinde ya da dışında, eklenen şeyin bilimidir; metafizik fiziğin ne kadar ötesine uzanırsa patafizik de metafiziğin o kadar ötesine uzanır. Örneğin, gölge-görüngü çoğu zaman rastlantısal olduğundan, ancak genel olan şeylerin bilimi olduğu söylenece de, patafizik özellikle tikelin bilimi olarak kalır. Patafizik, istisnaları yöneten yasaları inceler ve bu evrene ek evreni açıklar; ya da geleneksel evrenin yerine görülebilecek, hatta görülmesi gereken bir evreni daha az tutkuyla tarif eder: Geleneksel evrene dair keşfedildiği sanılan yasalar da istisnaların bağlantıları olduğundan, bu istisnalar da daha sık görülmekle birlikte her koşulda rastlantısal olgular olduğundan, daha az istisnai istisnalara indirgenebilseler bile, tekillik özelliği taşımazlar.

TANIM: *Patafizik hayali çözümler bilimidir; potansiyel olarak tanımlanmış nesnelerin özelliklerini, taslak görüntülere sembolik olarak atfeder.*

Güncel bilim, tümevarım ilkesine dayanır: Çoğu insan, falanca görüngünün bir başka görüngüden önce geldiğine ya da peşisıra onu izlediğine çoğu zaman tanık olduğundan, hep böyle olacağı sonucunu çıkarmıştır. Öncelikle bu, sıklıkla doğrudur; bakış açısına bağlıdır ve kullanıma uygun olup olmamasına göre kodlandırılır. Bitmedi! İnsan bedenlerinin bir merkeze doğru düşüşünün

yasasını açıklamak dururken, boşluk yoğunluksuz-olma durumunun birim değeri kabul edildiği için, tutup da suyu pozitif bir yoğunluğun somut birimi olarak almaktan çok daha az keyfi bir varsayım olan “boşluğun bir çembere doğru yükselmesini” dikkate almaları yok mu?!

Çünkü bu bedenin kendisi de kitle duyusunun bir postulatı ve bakış açısıdır, ve, doğası bir yana, hiç olmazsa niteliklerinin çok fazla değişmemesi için, insan boylarının her zaman için hissedilir biçimde sabit ve karşılıklı olarak eşit kalacağını ilke olarak ileri sürmek gerekir. Genel mutabakat, zaten gayet mucizevi ve anlaşılmasa da, ne halt etmeye saatin kaç olduğuna bakarken onun şeklini ayımsamıyoruz? Belki, yararlılık bahanesiyle. Ama saati yuvarlak çizen çocuk, evi cepheden görünümüyle kare olarak çizer ve elbette bunun da hiçbir nedeni yoktur; çünkü, kırık alanlar hariç, bir binayı ender olarak tek başına görür ve bir sokakta bile ev cepheleri çok eğik yamuklar biçiminde görülür.

Öyleyse, kitlelerin (küçük çocuklar ve kadınlar da dahil olmak üzere) eliptik şekilleri kavramak için çok bayağı olduğunu, tek bir noktaya odaklanmak iki noktaya odaklanmaktan daha kolay olduğundan, tek merkezli eğrilerden daha fazlasını kavrayamadıkları için, güruhu oluşturan fertlerin sözde evrensel bir oydaşma çerçevesinde uzlaştıklarını kabul etmek gerekecek. Göbeklerinin kenarını sınır kabul ederek iletişim kurar ve teğet bir halde dengede dururlar. Oysa, kitle bile *hakiki* evrenin elipslerden oluştuğunu öğrendi ve burjuvalar bile şaraplarını silindirlerde değil, fıçılarda saklamaktadır.

Konudışı konuşmalara dalarak alışılmış “su” örneğimizden ayrılmamak amacıyla, bu konuda kitle ruhunun patafizik bilim yanlılarına saygısızca ifade ettikleri şu cümle üzerinde düşünelim:

IX

FAUSTROLL KÜÇÜKTÜR

FAUSTROLL'DAN

William Crookes'a

“Başka deliller bir'in aynı zamanda kendinden hem daha büyük hem de daha küçük olduğunu hiç durmadan tekrarlıyorlar ve sayısız benzer saçmalığı yararlı keşifler diye yayımlıyorlardı.”

Oromane'in Tılsımı

Doktor Faustroll (kişisel deneyimden söz etmemize izin varsa) bir gün kendisinin kendinden daha küçük olduğunu ileri sürdü ve bu büyüklük farkının elementlerin karşılıklı ilişkisinde ne tür bir bozukluk yarattığını görmek amacıyla, elementlerden birini dikkatle incelemeye karar verdi.

Genellikle sıvı halde bulunan, renksiz, sıkıştırılamaz ve eser miktardaki bu yatay cismi seçti; yüzeyi eğimli, derinlikleri mavi bu cisim yayıldığında kenarları bir gitgel hareketiyle canlanıyordu; Aristoteles, doğasının toprak gibi sert olduğunu söyler; ateşin düşmanıdır ve ateş patlama yoluyla çözüldüğünde ise ondan yeniden doğmaktadır; yüz derecede buharlaşır, doktor bunu saptamıştır, ve katılaştığında kendi üzerinde, yani su üzerinde yüzer! Ve, küçüklük paradigması olarak, peynir kurdunun klasik boyuna indirgendiğinde, bir lahana yaprağı boyunca yolcu-

luk eder, ahababı peynir kurtlarına ve her şeyin büyümüş yanlarına aldırılmaz; ta ki Su'ya rastlayana dek.

Bu bir damlaydı ve doktorun iki misli boyundaydı, damlanın şeffaflığından bakınca evrenin çeperleri doktora dev işi gibi geldi ve yaprakların sırtında belli belirsiz yansıyan kendi imgesi ise, kendisinin terk etmiş olduğu boya yükselmişti. Doktor, bir kapıyı çalar gibi, hafifçe küreye tıkladı: Esneyebilir camdan yapılmı yuvarından çıkmış göz, canlı bir göz gibi "uyum sağladı", presbit oldu, yatay çapı boyunca uzayarak miyopluğun yumurta biçimini aldı, Faustroll'u elastiki kıpırtısızlığına geri itti ve yeniden küre oldu.

Doktor, minik adımlarla, bir hayli zahmet çekerek, kristal yuvarı komşu yuvara kadar, lahana damarlarından raylar üzerinde kaydırarak yuvarladı; birbirine yaklaşan iki yuvar, iyice incelip uzayana kadar karşılıklı olarak birbirlerini çektiler, ve hacmi ikiye katlanmış yeni yuvar, Faustroll'un karşısında telaşsızca sallandı.

Doktor, potininin ucuyla, şaşırtıcı görünümlü elementi iteledi: Bir patlama, korkunç parıltılar ve ses çınladı; sonra, sert elmas katılığında yeni ve minik küreler çevreye saçıldı, yeşil arena boyunca oraya buraya yuvarlanırlarken, her biri, kürenin fırlamasına göre deforme ettiği ve hayali merkezini büyüttüğü evrenin teğet noktasının imgesini kendi altında sürükledi.

Hepsinin altında, klorofil, yeşil bir balık sürüsü gibi, bildik akıntılarını lahananın yeraltı kanallarında sürdürdü...

X

İNSAN DİLİNDE YALNIZCA “HA HA”
DEMEYİ BİLEN ÇIKIK-KIÇLI BÜYÜK
PAPİON MAYMUNU HAKKINDA

Christian Beck’e

“Hey sen, görüyor musun, dedi ciddiyetle Giromon; giysini yelken diye alıyorum: bacakların yelken direği olacak; kolların seren; gövden geminin çatısı (...) ve safra yerine de karnını keskin bıçakla altı parmak (...) suda (...) Ve sen gemi haline geldiğinde koca kafanı öne asacağım, ve seri *alçak b....* diye vaftiz edeceğim.”

Eugène Sue, *Semender*
(*le pichon joueic deis diables*)

Çıkık-Kıç, köpeksi başlı olması gerekirken sukafalı olmuş bir papion maymunuydu ve bu kusuru nedeniyle de hemcinslerinden daha az zekiydi. Bu türün kıçlarında kasıla kasıla taşıdıkları kırmızı ve mavi kabarıklığı, Faustroll, ilginç bir tedavi uygulayarak oradan almayı ve yanaklarına aşlamayı başarmıştı. Bir yanağına gök mavisini, ötekine lal kırmızısını aşıladığından yassı yüzü üç renkliydi.

Doktor bu memnuniyetsize konuşma öğretmek istedi; ve Çıkık-Kıç (yukarıda belirtilen yanaklarının ikiz çıkıntısı nedeniyle adı bu olmuştu), Fransız dilini tam anlamıyla öğrenemediyse de, Belçika dilindeki birkaç sözcüğü doğru olarak telaffuz edebiliyordu, Faustroll’un *as*’ının arkasına bağlı can simidine “üzeri yazılı yüz-

me kesesi" diyordu, ama çoğu zaman totolojik bir tekheceli sözcüğü başıra başıra söylüyordu:

"Ha ha," diyordu Fransızca olarak, ve başka bir şey demiyordu.

Bu şahıs bu kitap boyunca çok işe yarayacak, çok uzun söylevlerin aralarında mola almayı sağlayacaktır: Victor Hugo da ondan bu şekilde yararlanmıştı (*Les Burgraves*, Bölüm I, Kesim II):

Hepsi bu mu?

- Hayır, dinleyin, dahası var:

Ve Platon, birçok yerde şöyle der:

— Ἀληθῆ λέγεις, ἔφη.

— Ἀληθῆ.

— Ἀληθεστατα.

— Δῆλα γὰρ, ἔφη, καὶ τυφλῷ.

— Δῆλα δῆ. — Δῖλλον δῆ.

— Δίκαιον γοῦν.

— Εἰκός.

— Ἐμοιγε.

— Ἐοικε γὰρ.

— Ἔστιν, ἔφη.

— Καὶ γὰρ ἐγώ.

— Καὶ μάλ', ἔφη.

— Καλλιστα λέγεις.

— Καλῶς.

— Κομιδῇ μὲν οὖν.

— Μέμνημαι.

— Ναί.

— Ξυμβαίνει γὰρ οὕτως.

— Οἶμαι μὲν, καὶ πολύ.

— Ὅμολογῶ.

— Ὅρθότατα.

— Ὅρθῶς γ', ἔφη.

— Ὅρθῶς ἔφη.

— Ὅρθῶς μοι δοκεῖς λέγειν.

- Οὐκοῦν χρη.
- Παντάπασι.
- Παντάπασι μὲν οὖν.
- Πάντων μάλιστα.
- Πάνυ μὲν οὖν.
- Πεισόμεθα μὲν οὖν. 20
- Πολλὴ ἀνάγκη.
- Πολυ γε.
- Πολὺ μὲν οὖν μάλιστα.
- Πρέπει γάρ.
- Πῶς γὰρ ἄν.
- Πῶς γὰρ οὐ.
- Πῶς δ' οὐ.
- Τὶ δαί.
- Τὶ μὴν.
- Τοῦτο μὲν ἀληθὲς λέγεις.
- Ὡς δοκεῖ.

René-Isidore Panmuphle'ün hikâyesi devam ediyor.

3. BÖLÜM

PARİS'TEN PARİS'E DENİZ YOLUYLA YOLCULUK YA DA BELÇİKALI ROBINSON

Alfred Vallette'e

“Hangi insanların şehre doğru yola çıktıklarının ve orada
hangi şarabı içtiklerinin soruşturmasıdır.”
Gargantua, Bölüm XVI

XI

GEMİYE BİNİŞ

Çıkık-Kıç ihtiyatlı adımlarla indi, yapışık düz ayaklarını yapışmış bir afişi açar gibi bastı yere; *as*'ı omzunun üzerinde, kulaklarından tutan haliyle, öğrencilerini eğiten eski Mısırlılar'ın taklidi gibiydi. Uzun gemi, on iki metrelik kılıçbalığından burnunu koridor dışına uzattıkça, supiresininkine benzer kula rengi metalden sırtı güneşte parlıyordu. Küreklerin kıvrık uçlu palaları, kadim taştan iç yüzeylere takılarak cınladı.

"Ha ha!" dedi Çıkık-Kıç, *as*'ı kaldırıma indirirken; ama bu defalık başka bir şey eklemedi.

Faustroll, hareketli selenin sürgü oluklarına, kayganlaşsınlar diye, köpüğün kırmızılaşmış yanaklarını sürttü; pruva tarafı yer yer kabarırken, soyulmuş tarafı yolumuz üzerindeki fenerle iyice parlayarak ışıldadı. Doktor, arka tarafa, fildişi iskemlesine oturdu, alaca somaki masayı bacaklarının arasına aldı, pusulaları, haritaları, sekstanları ve tüm bilimsel aygıtlarıyla üzerini doldurdu, ayaklarının dibine de, safra olarak kullanılmak üzere, benim tarafımdan el konmuş yirmi yedi çift kitabının ve elyazmasının sakınlı tuhaf yaratıklarını fırlattı; dümen yekesinin iki dizginini dirseklerine geçirdi ve oturmam için bana işaret etti, onun karşısına, bir ileri bir geri gidip gelen keçe koltuğun üzerine (zaten sarhoş olan ve kısmen ikna olmuş haldeki ben, bu söylenene itaat etmezlik yapamazdım), ayaklarımı *as*'ın dibinde deriden iki prangayla bağladı, ve dişbudaktan küreklerin tutamaklarını el-

lerime tutuşturdu; kürek palaları, tek başlarına yuvarlanan iki tavuskuşu tüyünün uğultulu simetrisi içinde birbirinden ayrıldı.

Nereye olduğunu bilmeden geri geri kürek çekiyordum, gri ufkun ıslak iki sıra akış yönünün ortasına gözlerimi dikmiştim, ardımda beliren ve keskin küreklerin bacaklarını biçtiği biçimlerle karşılaşıyordu gözlerim; uzaklardaki başka biçimler bizim yolumuzun yönünü taklit ediyordu. Yoğun bir sisin içine dalar gibi, insan kalabalıklarının arasına karışıyorduk; yol aldığımızın akustik işareti, yırtılmış ipeğin keskinliğiydi.

Peşimizden gelen uzaklar ile yolumuza çıkan yakınlar arasındada, daha ziyade hareketsiz, dikey üçüncü figürler görmek mümkündü. Buna hiç karşı koymayan Faustroll, bir de bana gemicilerin hayatının karaya çıkmak ve içki içmek olduğunu açıklıyordu; ıkık-Kı'ın görevinin de –tıpkı sözlerinin görevinin, susmanın gerekli olduğu yerde, bizim konuşmalarımızı kesmek olması gibi– hatalarımız yüzünden her mola verdiğimizde as'ı kıyıya çekmek olduğunu açıklıyordu. Ben, Platon'un mağarasındaki gözlemciler gibi, geri geri giderken keşfettiğim varlıklara baktım ve kadirganın patronu Doktor Faustroll'un öğretisini sırasıyla inceledim.

XII

HABUNDES DENİZİNE DAİR, KOKUSAL FENERE VE HİÇ İÇKİ İÇMEDİĞİMİZ BRAN ADASI'NA DAİR

Louis L... 'ye

“Bu leş ceset ki,” dedi, “üzerinde yaşlılıktan titreyen ak saçlı pinponlar ve kızılımtırak gençler görmektesin, sözleri ve sessizlikleri aptallıkta denktir, firavun faresinin yumurtayı kendine ayırmak için delmesi gibi, yazı renginde gri kuşlara bir gaga dolusu yem verilir, burası yalnızca bir ada değil, bir adamdır da; kendisine Habundes Denizi'nin Baronu Hildebrand denmesinden hoşlanır.

“Ada kısır ve hüzünlü olduğundan, adamın da hiç sakalı yoktur. Çocukluğunda egzamadan çok çekti, öğütlerinden anormal dışkılar elde edilecek kadar yaşlı olan sütannesi de ona bunun bir işaret olduğunu, bu nedenle onu erkeklerden saklayamayacağını söyledi.

Dana burnunun iğrenç çıplaklığı.

“Yalnızca beyni öldü ve çürüdü, bir de motor güçler olan iliğinin ön merkezleri. Ve bu cansızlığı nedeniyle, rotamızın üzerine bir adam değil, bir ada çıkmıştır ve bu nedenle (eğer akıllı uslu durursanız size adanın haritasını gösteririm)...”

“Ha ha!” dedi Çıkık-Kıç, aniden uyanarak; sonra, inatçı bir suskunluk içine gömüldü.

“...Bu nedenle,” diye devam etti Faustroll, “benim ırmak hari-tamda Bran Adası diye belirtilmiş.”

“Evet ama,” dedim, “nasıl oluyor da cesedin üzerine ölü say-faları bırakmaya akın akın gelen insanlar ve kuşlar, bu geniş ova-nın ortasında onun üzerine bu kadar emin üşüşebiliyorlar, oysa ki tüm bu yaşlılar ve gençler, eğer onları atmosfer basıncının etkisinde böyle görmüyorsam, kör ve bastonları da ellerinden alınmış!”

“Bakın,” dedi Faustroll, el konulmuş elyazmasını açarak, *Pa-tafiziğin Öğeleri*, Kitap N, Bölüm æa: ‘Ay’a karşı havlamaya de-vam eden köpekler için hüsnüyusuf-dikilitaşları.’

“Fırtınada bir b... feneri, der Corbière; bir fener kurtuluşun, hakikatin ve güzelliğin yerini uzaktan göstermek için parmağı-nı kaldırır. Ama, köstebekler ve sizin için Panmuphle, bir fener, sesin on binde birlik devresi ya da aydınlığında bu kitabı yaz-dığım kızılötesi ışınlar kadar görünmez ve de algılanamazdır. Bran Adası’nun feneri, yeraltında ve sürüngenlerin organ deliği şeklindeki karanlık bir fenerdir, sanki güneşe çok fazla baktıktan sonraki gibi. Dalgaların ona çarpıp çatladığı vaki değildir, bu ne-denle gürültüye kulak verip onu bulmak da mümkün olamaz. Hem sizin kulak kiriniz, Panmuphle, sizin kulaklarınızı aşağıdan gelen gürültülere bile tıkıyor.

“Bu fener, katıksız biçimde beslenir; Bran Adası’nun besini-dir bu; Baron’un ruhudur bu, onun ağzından çıkar ve kurşundan bir ağız tüfeğinden üfler. Hiç içki içmek istemediğim mahalle-lerde, onun koku alma yetisinin rehberliğindeki saksığana ben-zeyen sayfaların uçuşu, kurşun etkili ağız tüfeğinin şurubumsu ve duman fışkırtmalı yaşamı (*özel olarak onların yaşamını*) emer. Ve bu ağız tüfeğini kimse onlardan aşırmasın diye, manastırlara atanmış ak pinponlar, baronun leşi üzerinde küçük bir şapel inşa edip adını da KATOLİK ÖZDEYİŞ koyarlar. Gri kuşların güver-cinlikleri oradadır. Halk onlara genç yabanördekleri der. Biz pa-tafizikçiler ise onlara basitçe ve dürüstçe bokeşeyen deriz.”

XIII

DANTELALAR ÜLKESİNE DAİR

Aubrey Beardsley'e

Bu asap bozucu ada geride kalıp haritayı yeniden katladığımızda, başparmaklarım prangalarımın içinde, dilim susuzluktan sarkmış, altı saat daha kürek çektim, çünkü adada su içmiş olsaydık ölmüş olurduk, ve Faustroll dümen yekesinin paralel iki halatının titreşimlerinden beni uzak tuttu, yekeyi öyle dikey tutuyordu ki, ben geriye doğru kaydıkça, onun süreğen dumanını gözlerimin tam ortasında fark ediyordum; o kadar ki, doktorun omuzları onu benden gizliyordu. Dönüşmekten ve bozulmaktan rengini iyice kaybeden Çıkık-Kıç, uçuk bir aydınlıktan başka bir şey yansıtmıyordu ortalığa.

O sırada, dünyanın kabaca doğuşundan başka türlü ve daha saf bir ışık karanlıklardan sıyrıldı.

Dantelalar kralı, geri hattını inançlı bir ipçi gibi çekip uzatıyordu ve iplikler havanın karanlığında, tıpkı Meryem'inkiler gibi, az da olsa titreşiyorlardı. Ormanların ipliklerini dokumaya hazırladılar, tıpkı camların üzerinde, kırağının yapraklarını saydığı ormanlar gibi; sonra, Noel karının içinde bir Meryem Ana ve Yavrucağı; sonra, Ren kızlarının yüzerek dans etmeleri gibi birbirine karışan mücevherler, tavuskuşu tüyleri ve giysiler. Yakışıklılar ve Güzeller şişindiler ve yelpazeleri taklit ederek çark işkencesinden geçtiler, ta ki sabırlı kitle bir çığlık atarak uyumu

bozana kadar. Bir parka tünemiş beyaz tanrıça *Iunoların*, bir meşalenin aldatıcı arayansılarıyla aynalarında vaktinden önce şafağı gördüklerinde, uyumsuz ısıklarıyla şafağı çağırma ları gibi, zifti tırmıklanmış uluağaç ormanı içinde temiz yürekli bir biçim yuvarlaklaştı; ve Pierrot, yumaklanmış, karmakarışık Ay'a şarkı söylerken, minör günün paradoksu ışıkgeçirmez ve acımasız küpteki yağ içinde kükreyen Ali Baba'dan doğuyordu.

Çıkık-Kıç, anlayabildiğim kadarıyla, bu mucizelerin pek azını anlıyordu.

"Ha ha!" dedi kısaca; ve daha geniş mülahazalara asla dalmadı.

XIV

AŞK ORMANINA DAİR

Émile Bernard'a

As, sudan çıkmış bir yeşil kurbağa gibi, kaygan ve inişli bir yol boyunca vantuzlarının peşinde sürünüyordu.

Ne bir otobüsün, ne de bir trenin, tramvayın, hatta bisikletin geçmiş olduğu, aynı düzlemde çelikten üç küçük teker üzerinde hareket eden, bakır örtülü ve gözenekli bir geminin ise muhtemelen hiç geçmediği; meraklı insanların yolculuklarından getirdiği eserlerin en mükemmelinden yirmi yedisi ayaklarının dibinde bulunan patafizikçi bir doktorun, Panmuphle adlı (ben aşağıda imzası bulunan René-Isidore) bir mübaşirin ve insan dilinde yalnızca “ha ha!” demeyi bilen sukafalı bir papion maymunuyla birlikte binmiş olduğu böyle bir geminin asla geçmemiş olduğu Paris’in bu mahallesinde; sokak fenerleri yerine, yontulmuş taştan eski eserler, kalp biçiminde kat kat giysiler içinde çömelmiş yeşil heykeller, ağza alınmaz perdeli düdüklü üfleyen heteroseksüel rondolar, ve de suyosunu yeşili bir çarmıh fark ettik, bu çarmıhtaki kadınların gözleri çenetlerinin tırtıklı eklem çizgisinden yatay olarak çatlamış fındıklar gibiydi.

Yokuş, aniden bir meydanın üçgenine açıldı. Gökyüzü de açıldı, bir güneş bunun içinde çatlayıp açıldı, tıpkı bir boğazın içinde çatlayıp açılan bir *prairie-oyster*’in yumurta sarısı gibi, ve göğün mavisi kırmızı mavi oldu; deniz duman olana kadar gev-

şedi, insanların yeniden boyanmış kostümleri, susuzdırılmaz mücevherlerden daha parlak lekeler halini aldı.

Üçgensi, küçük şehrin ortasında, “Hıristiyan mısınız?” diye sordu, alacalı bulacalı bir iş tulumu giymiş, bronzlaşmış bir adam.

“Tıpkı Bay Arouet, Bay Renan ve Bay Charbonnel gibi,” dedim, düşündükten sonra.

“Ben Tanrı’yım,” dedi Faustroll.

“Ha ha!” dedi Çıkık-Kıç, başka yorum yapmadan.

Bu nedenle, ben köpük-maymunla birlikte *as*’ta bekçi olarak kaldım, köpük-maymun omuzlarıma sıçramakla ve sırtıma işemekle vakit geçirdi; ben de tomar tomar mahkeme kayıt tutanaklarıyla vurarak ağzının payını verip, Faustroll’un cevabından hoşlanmış olan alacalı bulacalı adamın davranışını uzaktan merakla inceliyordum.

Arkası ikinci kat olan büyük bir kapının dibine oturmuşlardı; arkalarında küçük şekillerle süslenmiş bir lahana tarlasının yeşilliği ve semizliği alazlanıyordu. Arada, bir tahıl ambarının ve bir harman yerinin içinde, eşkenar dörtgen yüzlü ve kuş tüyü renkli saçlı, vücut tüyleri toprak renginde ve enseleri inek kılına benzer, safir mavisi kürklü insanların ortasında, masalar, ibrikler ve sıralar uzanıyordu. Adamlar, mavi ve sarı bir çayırılıkta güreştiler, korku içindeki gri, küçük çakıltaşından karakurbağalar, sandalın içine, bana doğru kaçıştı; çiftler dans etti; ve gaydalar, yeni boşalmış fiçilerin tepesinde, beyaz yalancı pullu ve menekşe rengi ipekten kurdeleler uçurarak üflendi.

Saman ambarındaki iki bin dansçının her biri Faustroll’a sert ve kübik süttten yavan bir peksimet ile bir piskopos ametistinın büyük çapı kadar kalın ve içine bir zarın alabileceğinden daha azının sığıdığı bir bardakta farklı bir içki sundular. Doktor hepsinin şerefine içti. Herkes denize doğru bir çakıltaşı fırlatınca, kendimi garantiye almak için açtığım acemi kürekçi ellerimin kabarcıkları ve Çıkık-Kıç’ın her yanı donanmış elmacık kemikleri soyuldu.

“Ha ha!” diye homurdandı Çıkık-Kıç öfkesini ifade etmek için; ama ettiği yemini hatırladı.

Doktor çan sesleriyle geri geldi, elinde rehberinin karşılıksız bağışladığı iki büyük ülke haritası vardı; biri, üçgen biçimli şehrin dayandığı ormanı, duvar halısına resmedilmiş olarak, doğal haliyle gösteriyordu: Tekbiçimli gök mavisi çayırın üzerinde açık kiraz pembesi yapraklanmalar ve kadın grupları, her grubun dalgası, dalga tepesi olarak beyaz boneler, gölgesi şafaktan dış-merkezli çemberlerle toprakta gürültüsüzce çatlayan dalgaları.

Ve üzerinde şu yazılıydı: *Aşk Ormanı*. İkinci haritanın üzerinde bu bereketli toprağın tüm ürünleri gösterilmişti, erkekler yuvarlak ve sarı domuzlarını sattıkları pazarda, kendileri de yusuvarlak ve mavi, sosis gibi giysiler içinde. Tümü birden, bir gaydacının yanakları gibi şişkin, rüzgârını henüz boşaltmamış bir gayda ya da bir mide gibi dolu.

Hıristiyan ev sahibi, Faustroll’dan kıbarca izin istedi ve daha uzak bir ülkeye doğru bir sandalla uzaklaştı. Ve biz, denizin ufkundaki kırmızı çizginin onun pembe yelkenini yandan kestiğini gördük; ve ben, Faustroll dümen yekesinin ipekten dizginlerine asılırken, küreklere yeniden asılarak çömeldim ve anakaranın bileşik dalgaları üzerinde bir kürekçinin değişken hareketlerine yeniden başladım.

XV
KARA MERMERDEN BÜYÜK
MERDİVENE DAİR

Léon Bloy'a

Vadinin çıkışında, son bir çarmıh boyunca ilerledik, yüksekliği-
nin verdiği büyük korkuyla, onu anıtsal bir kara ayin sunağı san-
mıştık, sınamadan. Karanlık mermerden aşılmaz piramitin kör
ucunda, köpek başlı Tanit maymunlarına çok benzer iki papaz
adayı arasında, dev kralın başı Ay'ın harlı alevleri karşısında kö-
mürleşiyordu. Boyun derisinin gerilmesi sayesinde bir kaplanı
enselemiş ve Habundes Denizi halkını diz çökerek yükselmeye
zorlamıştı. Dereceleri kademeli satırı sayesinde kemiklerde önce
birer yarık açtıktan sonra, kazma dişleri yumruğunun üzerinde
olduğu halde, canavar-avcıyı onların tenini sıvayıp bulasın diye
bırakmıştı.

Faustroll'u şerefle kabul etti ve, kolunu çarmıhın yukarısına
uzatarak, Habundois Denizi'nin yirmi dört kulağının yolluğunu,
tekboynuzun bir boynuzundan küçük bir şişin üzerinde, bizim
as'a bıraktı.

XVI

BİÇİMSİZ ADAYA DAİR

Franc-Nohain'e

Bu ada, amiboid ve protoplazmik, yumuşak mercana benzenmektedir. Ağaçları, boynuzların bize yapmış olduğu salyangoz hareketinden pek az farklıydı. Yönetim biçimi oligarşiktir. Krallarından biri, hükümrancılık simgesi firavunvari saç stiline yüksekliğinden anladığımız kadarıyla, sarayının sadakatiyle yaşamış; fakat vekillerin kıskançlıkla işleyen adaletinden kaçmak için, büyük meydandaki yekpare taşın altına kadar lağım boyunca sürünmüş ve iki parmak kalınlığında bir kabuk bırakana kadar taşı kemirmiş. Böylece de, kendi darağacının iki parmak uzağına gelmiş. Aziz Simeon Stylites gibi, bu oyuk sütunun içine gizlenmiş, çünkü sütun başlığı platformları üzerine yalnızca bozuk havaların en iyi heykel-sütunları olan heykelleri yerleştirmek günümüzde modadır. Büyük bir dikey merdiven üzerinde çalışır, uyur, sever ve içer, ve uykusuz gecelerinin tek lambası, düğününün solgunluğudur. En ufak keşiflerinden biri, pedalin dört ayaklı hayvanlarda da kullanıldığı iki seleli bisikleti keşfidir.

Bir diğer kral, balıkçılığa dalmış olup, kentin yöresini dolaşan ve nehir yataklarına benzeyen demiryollarını kendi oltalarıyla çiçeklendirmiştir. Ne ki, acımasız bir çağda trenler, balıkları önlere katıp kovaladılar ya da ısıkrıkların embriyonunu karnıyla ezdiler.

Üçüncü bir kral, hayvanların bile anlayabildiği ve bazılarının mükemmelleştirdiği cennet dilini buldu. Elektrikli kızböcekleri imal etti ve 3 rakamı biçiminde sayısız karınca saydı.

Tüysüz yüzüyle dikkati çeken bir diğeri, bize değerli hileler öğretti, kayıp gecelerimizi nasıl kullanabileceğimizi öğretti bize, kör kütük sarhoş kredilerimizi konsolide etmeyi ve yeteneğimizi israf etmeden Fransız Akademisi'nden ödül almayı öğretti.

Biri, başka saf bir tarafını bulamadığı şahsiyetlerin bedenlerinin yalnızca üst kısımlarını aldığı insanların düşüncelerini taklit eder.

Diğeri, büyük bir kitap hazırlar, Fransız meziyetlerini saymayı amaçlar, düşünüp taşınmadan kendini tehlikeye attığına göre hem yüce gönüllü hem de yürekli olmalı, yüce gönüllü olduğu kadar da zeki olmalı; bir taşra gezintisi sırasında, kendi genç geleceğinin bir anlık dikkatsizliğinden yararlanarak onu bir ulu ağacın içinde kaybetti ve kendini tümüyle bu zahmetli işe verdi. Ve biz onun ve diğer kralların eşliğinde, büyük merdivenin çeşitli basamaklarında bir güzel yiyip içerken –Çıkık-Kıç da ayağıyla merdivene destek olmakla görevliydi– gazete satıcılarının münecim meydanındaki çığlıklarından öğreniyorduk ki, yeğenleri önceki günlerde yaptıkları gibi o gün de beşli kümeler oluşturarak kayıp ulu kişi hakkında ümitsizce bilgi toplamakla meşguldüler.

XVII

HOŞ KOKULU ADAYA DAİR

Paul Gauguin'e

Hoş Kokulu Ada tümüyle duyusaldır ve bizim yanaştığımız kıyısında, mercanı andıran kazamatları içinde büzülen madreporlarla berkitilmiştir. As'ın palamarı, bir babafingonun güneşte salınması gibi, rüzgârla kımıldayan büyük bir ağacın etrafına sarıldı.

Adanın kralı bir sandalın içinde çıplaktı, kalçaları beyaz ve mavi hükümdar tacıyla sarılıydı. Ayrıca, tıpkı bir araba yarışındaki Sezar gibi, gökyüzüne ve yeşilliklere bürünmüştü, ve yontu kaidesinin üzerindeymiş gibi kızıl saçlıydı.

Bitkisel yarımküreler içinde mayalandırılmış likörler yaptırdık ona.

Onun görevi, tanrılarının resimlerini halkı için kurtarmaktır. Bu resimlerden birini üç çiviyle sandalın yelken direğine çakıyordu, sanki üçgensiz bir yelken gibi oldu, ya da şimalden getirilmiş kurutulmuş bir balığın eşkenar altını gibiydi. Ve, karılarının barınağı üzerinde, aşkın kendinden geçme ve kıvranmalarını tanrısal bir harçla birbirine bağladı. Genç göğüslerin ve kalçaların birbirine dolanması bir yana, kâhin kadınlar mutluluğun formülünü saptadılar, ikizdi formül: *Âşık olun ve Esrarengiz olun*.

Kralın bir sitarı da vardır, yedi renkte yedi tellidir, bunlar herdemtazelerdir; ve sarayındaki bir fener, yeryüzünün rayihalı kaynaklarından beslenir. Kral, sahil boyunca, sitarını çaldığında ya

da canlı odundan resimleri bir baltayla budadığında, tomurcuklar Tanrılar'ın benzerliklerinin biçimlerini bozar, karıları yatakların oyuklarına saklanır, korkunun ağırlığı böğürlerinin üzerine Ölülerin Ruhu'nun gece kandili bakışını ve büyük lambanın hoş kokulu porselenini düşürür.

As mercan yataklarından uzaklaşırken, kralın karılarının, yeşil suyosunlarının yaşlı yengeci gibi otlı, küçük bir kötürümü adadan kovduklarını gördük; bodur gövdesi üzerindeki panayır güreşçisi forması, kralın çıplaklığını taklit ediyordu. Zırhlı eldivenli yumruklarıyla sıçrayıp atladı ve tabanındaki küçük tekerlekleri uğuldatarak bizim yolumuzla kesişen *Korinthia Tramvayı*'nın hattını izleyerek tırmanmak istedi; ama birçok kişi böyle sıçramıştı. Ve acınacak bir şekilde düşerek, ön leğenini, müstehcen olmasa da gülünç bir şekilde çatlattı.

XVIII

BİR UZAKDOĞU YELKENLİSİ OLAN GEZGİN-ŞATOYA DAİR

Gustave Kahn'a

Gözünü fosil bitkilere dikmiş olan Faustroll, Paris'in kuzeydoğusundan çok uzakta olmamamız gerektiği sonucunu çıkardı. Önce işiterek, bir süre sonra da görerek, denizin dikey camını fark ettik; kumdan iskelet olarak hizmet eden, hepsi kökten ibaret bitkilerle tahkim edilmişti; birbirine koşut *leviathan*lara benzer dalgakıranların yapışkanlığı arasında, kaygan ve sulu kumsal boyunca kaydık.

Kalaylanmış gökyüzü, gemi çatılarının yeşil uykusunun öteki tarafındaki anıtları tersine dönmüş gösteriyordu; tekneler oradan ters olarak, görünmez geleceklere simetrik, geçtiler, sonra Ritmler Şatosu'nun hâlâ uzaktaki çatılarının görüntüsü.

Yorulmak bilmeden, kürekleri saatlerce çektim, Faustroll seraplarla kaçan şatonun nihayet yakınıımızdaki kıyısını sanki bir türlü fark edememişti; karmaşık aynaların çokyönlü gözleriyle gelişimizi ispiyonlayan ıssız evlerin dar sokaklarından geçtikten sonra, pruvamızın sesçil kırılğanlığıyla, göçebe binanın delikli tahtadan merdivenine dokunduk.

As'ı sahile çektik ve Çıkık-Kıç gemi donanımını ve hazineleri derin bir mağaraya sakladı.

"Ha ha!" dedi ama söylevinin devamını dinlemedik.

Saray, kumla dolgu yapılmış sakin bir suyun üzerindeki tuhaf bir Uzakdoğu yelkenlisiydi; Faustroll, altında *Atlantisler* olduğunu söyledi bana. Büyük martılar, gökyüzünün mavi çanının tokmağı gibi ya da bir gongun salınım süslemeleri gibi dalgalanıyordu.

Adanın efendisi, kumulların ağaç dikili bahçesi boyunca sıçrayıp, yaya olarak geldi. Siyah sakallıydı ve yaşlı mercandan takım bir zırh giymişti, ve birçok parmağında, turkuvazların uza-yıp gittiği gümüş yüzükler vardı. Skhedam ve acı bira içtik, içki aralarında da çeşit çeşit fume et yedik. Saatler, tüm metallerin tınısına uygun olarak çaldı. Bizim az konuşan içoğlanı palamarı çözünce şato çöktü ve öldü, ve uzaklarda, gökyüzünde, kum ateşini tarazlayan büyük Uzakdoğu yelkenlisi yansıyarak yeniden ortaya çıktı.

XIX

PTYX ADASI'NA DAİR

Stéphane Mallarmé'ye

Ptyx Adası, aynı adı taşıyan taştan yekpare bir bloktur, bu taş paha biçilmez değerdedir çünkü tamamen ptyx olan bu adada görülür yalnızca. Taş, beyaz safirin duru yarısaydamlığındadır, dokunmak üşütmez, ama şarap içimi gibi, ateşin girip yayıldığı tek değerli taş odur. Diğer taşlar trompet çığılığı gibi soğuktur; dümbelek yüzeylerinin ivedi ısısı vardır onda. Adaya kolayca yanaşabildik, çünkü masa biçiminde yontulmuştu ve sanki, kızgın antika lambalar gibi, alevinin ışık sızdırmaz ya da fazla harelenen bölümlerinden temizlenmiş bir güneşin üzerine postu sermiş gibiydik. Orada şeylerin rastlantısallığı değil, evrenin tözü algılanıyordu, ve bu nedenle kusursuz yüzeyin ezeli yasalar uyarınca dengelenmiş bir sıvı mı yoksa düz gelen ışık hariç içine nüfuz edilemez bir mücevher mi olduğu konusunda hiç endişe duymadık.

Adanın efendisi bir teknenin içinde bize doğru geldi: Bacadan, başının arkasında yuvarlanan mavi haleler çıkıyor, piposunun dumanı büyüyor ve gökyüzünde iz bırakıyordu. Bir baş bir kış vuran, sallanan iskemlesi hoş geldin jestleriyle sallanıyordu.

Kolsuz paltosunun altından, kabukları boyalı dört yumurta çıkardı, onları, içki içtikten sonra Doktor Faustroll'a verdi. Puncumuzun alevinde çatlayan oval tohumlar, adanın kenarında çi-

eklendi: Pan borularının iki prizmatik leminin yalıtılmış, ayrı iki sütunu, kornişleri fışkırırken, drtparmaklı eller için yazılmış sone drtlklerinin yumruğunu açtılar; bizim *as*, zafer anıtının yeni doğmuş bebek yansıısında onun hamağını salladı. Kır tanrılarının çok kıllı merakını ve melodili yaratılışın uyutmadığı ırmağın perilerinin açık kiraz pembesini dağıtan aydınlık ve mekanik tekne, mavimtırak soluğunu ve elveda diye selam vererek baş sallayan iskemleyi adanın ufkuna doğru geriletti.*

* Bu kitaptan sonra, adanın etrafındaki bu ırmağa cenaze çelengi dendi.

XX

HER ADASINA, KYKLOP ADASINA VE BÜYÜK, KRİSTAL KUĞUYA DAİR

Henri de Regnier'ye

Her Adası, tıpkı Ptyx Adası gibi, tek bir değerli taştandır, sekizgen tahkim surlarıyla cumbalanmıştır ve bir alacalı donuk akik çeşmesinin havuzuna benzer. Haritada Herm Adası diye belirtilmiştir, çünkü ada pagandır ve Merkür'e adanmıştır; bura sakinleri ise, mükemmel bahçeleri nedeniyle Hort Adası diyorlardı. Faustroll bana bir adın yalnızca antika ve otantik kökünün okunması gerektiğini ve *her* hecesi olan kökün, bir soykütük ağacı gibi, *derebeylik* demek olduğunu öğretti.

Adanın yüzeyi (anakarada yaptığımız bu deniz yolculuğumuzda adaların bize göller gibi görünmüş olması normaldi), bir ayna gibi, kımıltısız sudur; ve burada bir sandalın, seker gibi sıyırıp geçmiyorsa eğer, kayıp gittiğini tahayyül edemezsiniz; çünkü bu ayna kırışıklıkları, kendininkiler bile olsa yansıtmaz. Yine de orada büyük bir kuğu, bir toz püskülünün saflığıyla, süzülerek dolaşmaktadır, ve kimi zaman, etraftaki sessizliği bozmadan kanat çırpıdığı da olur. Yelpazenin uçuşu pek hızlı olduğunda, onun şeffaflığının arkasından tüm ada görülebilir ve fışkıran bir su altında kalmış gibi ortaya serilir.

Her Adası bahçıvanlarının fışkıran bir suyun havuza yenisinden inmesine izin verdikleri görülmüş bir şey değildir, çünkü

su havuzun yüzeyini donuklaştırır; tutamlar, bulutlar gibi yatay tabakalar halinde biraz yükseğe uzanır; ve toprağın ve gökyüzünün paralel iki aynası, sanki sonsuza dek karşı karşıya duran iki mıknaatmış gibi, birbirlerinin boşluklarını korurlar.

Yörenin gelenekleri *törenseldir*; tıpkı bu sözcüğün *geleneksel* *göreneksel* anlamına geldiği, yürürlükten kaldırılmış o çağda olduğu gibi.

Adanın efendisi bir Kyklop'tur, ama Ulysses'in savaş oyunlarını yenilemek zorunda değildik. Alnındaki gözünün önünde, bir İanus çerçevesi içinde birbirine yaslanmış, gümüş sırlı iki aynanın, ortasında mücevher bulunan alın zinciri asılıydı. Faustroll, ikiz sırtın tam olarak 1,5 x 10-5 santimetre kalınlıkta olduğunu hesapladı. Işığı bize doğru yılanın kıvılcık yakutu gibi yansıyor, ve doktorun bana dediğine bakılırsa, adanın efendisi, bizim göremediğimiz morötesi şeyleri, bunun arasından, açıkça ayırt ediyordu.

Kral, kendi emriyle, göğüsörtüğünün zamanı geçmiş hiyerarşisine uygun olarak biçilmiş sazlardan ikiz çit arasında ufak adımlarla ilerledi; sofracıbaşları bize şeker ve poçuk parçaları sundular.

Giyileri tavuskuşlarının kuyruk beneklerine göre saçılan kırıları, adanın camlı çimenliğinin üzerinde bizim için dans ettiler; ama su kadar tırse olmayan çim üzerinde yürümek için yerde süren etek uçlarını kaldırdıklarında, tıpkı Süleyman'ın Saba'dan çağırdığı Belkıs'ın eşek ayaklarını kristal parke döşeli salonda görürmesi gibi, keçi ayağı gibi nalınlarını ve kıllarının eteklerini görünce korkuya kapılıp alacalı donuk akikin basamaklı sekilerinin dibindeki as'ın içine attık kendimizi, ve ben küreklere asılırken Çıkkık-Kıç da hepimizin şaşkınlığını mesut bir şekilde ifade etti:

"Ha ha!" dedi, ama korku, kuşkusuz, onun da sözünü kesmişti.

Ve adadan uzağa doğru geri çekildim, dikey olarak yeterince uzağa geriledim ki Faustroll'un başı beni kısa süre içinde Her'in efendisinin bakışından ve, bir semafor gözcüsünün balkıyan dürbünü gibi, midye sedefli yuvarı içindeki yapay gözünden saklayıverdi.

XXI

CYRIL ADASI'NA DAİR

Marcel Schwob'a

Cyrl Adası'nı önce bir volkanın kırmızı ateşı sandık ya da akan yıldızların düşüşüyle kan bulaşmış bir punça benzettik. Sonra onun hareketli, zırlı ve dörtköşe olduğunu gördük, bağımsız ağaçların dört yarı-köşegenine uygun olarak dört köşesinde de birer pervane vardı, her yön pervanelere tabiydi. Top atışı mesafesinde yaklaşmış olmalıydık ki, bir gülle Çıkık-Kıç'ın sağ kulağını ve dört dişini götürdü.

"Ha ha!" diye kekeledi papion; ama sol elmacık kemik çıkıntısına isabet eden çelikten bir silindirconi, üçüncü lafın ağzından çıkmasını engelledi. Ve kinetik ada, daha erimli bir cevap beklemeden, ölünün başını ve oğlağı direğe çekti, ve Faustroll de Büyük-Gidouille bandırasını açtı.

Bu selamlaşmaların ardından, doktor, Kaptan Kid'le birlikte neşeyle cin içti ve onu *as*'ı yakma (*as*, parafin cilasına rağmen, yanmazdı) ve bizi soyup soğana çevirdikten sonra Çıkık-Kıç'ı ve beni büyük serene asma düşüncesinden caydırdı, çünkü *as*'ın büyük sereni yoktu.

Bir nehirde, Çıkık-Kıç'ın kapıldığı nafile dehşete rağmen, hep birlikte maymun tuttuk, ve adayı ziyaret ettik.

Kör volkanın kırmızı ölgün ışığı gibi yansız bir karanlıkta hiçbir şey görünmez ama göz kamaştırıcı lavın geçirimsiz dalga-

lanmalarını izlemek için fenerlerle adayı dolaşan çocuklar vardır. Onlar, şişe yeşili bir dalganın sahilinde, kurt yeniği mavna parçaları içinde doğarlar ve yaşlanmadan ölürler. Abajurlar orada tirşe ve pembe yengeçler gibi dolanırlar; ve, çabucak sığındığımız toprağın daha ötelerinde, cezir kumunu yıkıp yok eden deniz hayvanları nedeniyle, zaman renginde şemsiye çiçekleri uyur. Lambalar ve volkan, tıpkı limbos kayığının sol borda feneri gibi kurşuni mor bir ışık saçar.

Kaptan, içtikten sonra, kıvrık bıyığının altından eğlenerek, bordalama yatağanının kalem kamışıyla baruttan ve cinden bir mürekkebi eline alarak, söylevde tasarruflu muçomuzun alnına dövme olarak şu mavi sözleri yazdı: ÇIKIK-KIÇ, SUKAFALI PA-PİON; piposunu lava sokup yeniden yaktı, ve ışıldayan-çocuklara, denize kadar *as*'a eşlik etme emri verdi; ve Kid'in sözlerindeki ve kanaatkâr ışıklardaki elveda, cilasası gitmiş denizaneları gibi, bizi açıklara kadar izledi.

XXII

HIYARAĞASIİNCİRİ

BÜYÜK KİLİSESİNE DAİR

Laurent Tailhade'ye

Brabant'ın değişik perdelerden çalan çan havaları gibi, abanozdan, akağaçtan, maun ağacından, üvezden ve Çınlayan Ada'nın halkından yapılma çanları işitmeye başlamıştık ki, kendimi siyah iki duvar arasında, bir kemerin altında buluverdim, sonra da bitmek bilmeyen bir seranın göz kamaştırıcılığı arasındaydım. Doktor beni uyarmaya tenezzül etmeden, *as'ı*, Hıyarağasiinciri Katedral Kilisesi'nin büyük kapısının ortasına, dümen yekesinin ipek halatlarından fırlatıp atmıştı. Bizim kadırganın simetrik durduğu sahinin döşeme taşları üzerinde, benim küreklerim, dikkat çekmeye yönelik bir önsöz olarak, yerinden oynatılan iskemle ayaklarının öksürüğü gibi gıcırdadılar.

Rahip Jean vaiz kürsüsüne çıkıyordu.

Korkutucu bir savaşçı ve papaz sureti, meclisin üzerinden şimşek gibi parlayıp geçti. Pembe yakut ve kara elmasların almasıdığı zırh ilmekleriyle dokunmuştu ayin kaftanı. Pazar duası yerine, sağ kalçası üzerinde zeytin ağacından bir sitol sallanıyordu, sol kalçası üzerinde ise, ancak iki elin kaldıracağı kadar büyük kılıcı, Mısır engereği derisinden kını içinde, bir altın hilalin koruması olarak duruyordu.

Retorik bir vaaz verdi, Latince, Attika dili ve Asya dili iç içe geçmişti; ama ayağındaki zırhın niçin çınlayıp durduğunu hiç anlayamadığım gibi, bir ağız dalaşının raundları gibi düzenlenmiş devreleri de anlayamadım.

Aniden, yerdeki döşeme taşına dört demir zincirle bağlanmış bir şahin yavrusundan bronz bir top güllesi fışkırdı, ve üstüne geldiği hatibin sağ şakağını çökertti, küçük kaskını başının tıraş edilmiş yerine kadar ikiye böldü, sağ yarıküredeki beyni ve görsel siniri açığa çıkardı, ama akıl kalesini kımıldatamadı.

Şahin yavrusundan çıkan dumanla aynı anda, halkın boğazından da acı bir buğu çıktı ve sıvı halde yoğunlaşarak vaiz kürsüsünün dibinde yoğun bir canavar görüntüsü halini aldı.

Hıyarağası'nı o gün gördüm. Saygın ve gayet orantılı biridir, her tarafı pavuryaya ya da keşiş yengeline benzer, tıpkı Tanrı'nın insana son derece benzemesi gibi. Burun yerine kullandığı boynuzları ve dil olarak kullandığı meme başları vardır, bunlar gözünden çıkan uzun parmaklar gibidir; eşitsiz iki kıskaç ve topu topu on bacak; ve, keşiş yengeci gibi, ancak makattan yara aldığından, makatını ve ilkel cinsel organını gizli bir kabuğun içinde saklar.

Rahip Jean büyük kılıcını çekti ve huzurda bulunanları dik-kate değer biçimde huzursuz kılarak Hıyarağası'na saldırmak istedi. Faustroll soğukkanlılığını korudu ve durumla aşırı ölçüde ilgilenen Çıkık-Kıç ise düşünceli bir hal aldığı aşikâr olacak kadar kendini unuttu:

“Ha ha!”

Ama, düşündüğünden ileriye gitmekten korkarak, tek kelime etmedi.

Hıyarağası geriledi, önce, insanları sıralara dizen kabuğunun ucu geri çekildi; kıskaçları ise geveleyen ağızlar gibi çiğneyip duruyordu. Mısır engereği derisinden kının içinden parlak keskin kılıç çıktı ve uzuv kabuklarının tüylerine bile çentik attı.

Bunun üzerine, Faustroll *as*'ı çalıştırdı. Dizginlerini iyice şiddetli çekerek *as*'ı belirgin biçimde eğdi; çünkü dümen yekesi ar-

kadaki düz bir dümene hiç emredemiyordu, ama, ilerleme iradesine bağlı olarak, uzun gemi omurgasını önden itibaren sağa, sola, yukarı, aşağı eğip büküyordu; ve dar deri bez, bir hilal gibi yalazlandı; ve ben granitin tesadüfen üçüncü işleyişini vantuzlarımla kaparken, doktor beni canavara götürdü. Ve deniz yolculuğumuzun etrafı, Narkissos öpücüğünden bir düğün halkası gibi ikibaşlı bir yılanla çevrelendi.

Rahip Jean, bu hile sayesinde Hıyarağası'nın yanına kolayca vardı, oysa ki Hıyarağası, hasmı onun düzeyine doğru on iki basamak inerken biraz öndeydi; kılıcın çatallı sapıyla onu kabuğundan çıkardı, ve kadırgada ne kadar insan varsa o kadar parçaya bölüverdi onu yerde; ama ne kendisi ne de biz –Çıkık-Kıç hariç– tatmak istedik.

Eğer boğa Kavkı-Kıç, dönerek kaçtıktan sonra, açıkça tos atmayı değil de kılıç darbesini beklememiş olsaydı, tüm beklenmedik olaylarıyla, mücadele bir İspanyol yarışı görünümü alabilirdi.

Oysa, özsuynunu boşaltmak için çentik atılmış vaiz, söylevinin son bölümü için kürsüye tekrar çıktı. Ve Hıyarağası'nın soysuz hinliğinden arınmış cemaat onu alkışladı.

Bize gelince, Çınlayan Ada'nın uzakta olmayan çanlarına doğru yola çıktık, Faustroll giderek şişkinleşen yıldızlarını henüz gözlememişti, yol ise sözler gibi yanardöner yüksek vitrayların, kilise dışındaki yıldızlı yollara uygun yansımalarıyla aydınlanmıştı.

XXIII

ÇINLAYAN ADAYA DAİR

Claude Terrasse'a

“Ne mutlu o bilgeye ki,” der *Chi-Hing*, “münzevi bir hayat sürdüğü vadide, zillerin sesini duymak hoşuna gider; tek başına, yatağında, uyanırken haykırır: Asla, yemin ederim, hissettiğim mutluluğu asla unutamam!”

Adanın efendisi, bizi bu sözlerle selamlayarak, rüzgârla işleyen bambudan işaret şamandıralarıyla tahkim edilmiş ekim alanlarına götürdü. Oradaki en yaygın bitkiler, tarol, ravanastron, sambuk, arşilut, pandor, kin, çe, gayda, vina, magrefa ve hidroldür. Bir serada, Constantin Copronyme'in 757 yılında Pépin'e verdiği ve Azize Corneille de Compiègne tarafından Çinlayan Ada'ya ithal edilmiş buharlı org, çok sayıdaki boynunu ve gayzer soluğunu yetiştiriyordu. Burada, octavin, aşk obuası, kontrbasson ve sarrüsofon, Breton gaydası, kontrbas helikon, yılan, selofon, sakshorn ve örs de çalınıyordu.

Siren denen termometrelerin gözlenmesinden anlaşıldığı kadarıyla, adanın iklimi ılımandı. Kış gündönümünde, atmosferin titreşimliliği kedi sövgüsünden yabanarısı vızıltısına, eşekarısının vızıltısına ve sineğin kanat titreşimlerine kadar düşer. Yaz gündönümünde, bizim toprakta biten otların üzerinde uçan böceklerin aşırı-keskin ıssısına varana dek, yukarıda adı geçen

tüm bitkiler çiçek açar. Geceleyin, Satürn orada sistrini halkasına çarpar. Güneş ve ay, orada, tan sökümünde ve tan batımında, boşanmış ziller gibi parlar.

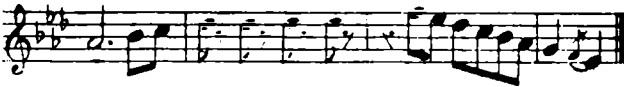
"Ha ha!" diye başladı söze Çıkık-Kıç, sesini evrensel müziğe katmadan önce sağlama alma arzusundaydı; ama iki yıldız uzlaşmış bir öpücükle birbirlerine çarptı, ve büyük tarım işletmecisi, yankılar uyandıran bu olayı kutladı:

"Ne mutlu o bilgeye ki," diye haykırdı, "bir dağın yamacında, zillerin sesini duymaktan hoşlanır; yatağında tek başına, uyanırken şarkı söyler: Asla, yemin ederim, arzularım asla sahip olduğum şeyin ötesine gitmeyecektir!"

Ve Faustroll, müsaade istemeden önce, yüksek dağ zirvelerinde damıtılmış ıtırılı bitkilerden içti onunla birlikte, ve ben kürek çekerken, *as* da kendi kromatik yolunu yaydı. Siyah tuşun ve gün tuşunun birleşme ve bölünme saatlerini çalan iki yıldız doğru yükselmiş iki biçem üzerinde, çıplak küçük bir çocuk ve ak saçlı bir ihtiyar, gümüş ve altın ikili diske doğru şarkı söylüyorlardı:

Nocte di-e que biba

mus

Yaşlı adam iğrenç heceleri seçerken böğürdü ve meleksi soprano şarkıya tekrar başlayarak, meleklerin, Tahtların, Güçlerin ve Tahakkümlerin korosuna katıldı:

...pet, a-mor mor, oc-cu-pet, cu, pet, a-mor oc-cu, semper nos amor occupet.

Ve, ak sakallı cinli, ayinin başlangıç cümlesini pes bir çığlıkla ve yüzünü müstehcen bir ifadeyle buruşturarak tamamlarken, çocuksu ve tombul vücutlu dikme taşın altına yanaşmış bizim *as'*ımızdan, renk renk süslenmiş kartondan ya da kukla hamurundan zırhın düştüğünü ve kırk beş yaşındaki altmışlık cücenin iğrenç sakalının çiçeklendiğini fark ettik.

Adanın efendisi, harplarla kokulandırılmış tahtına oturmuş, kendi yaratısı iyi diye övünüyordu ve uzaklaştığımız istikamete doğru şu melodinin geldiğini işittik:

“Ne mutlu o bilgeye ki, üzerinde oturduğu tepede, zillerin sesini işitmek hoşuna gider; yatağında tek başına uyanırken sakin durur ve neşesinin nedenini asla herkese söylemeyeceğine yemin eder!”

XXIV

HERMESÇİ KARANLIKLARA VE ÖLÜMÜ BEKLEYEN KRALADAİR

Rachilde'e

Yüzeyinin durgunluğuyla geniş bir sokağı ya da bulvarı andıran Okyanus Nehri'nden geçerek, sıvı olmayan iki düzlemin büyüklüğü ve bölünmesiyle farklılaşabileceği gibi farklılaşmış Kimmerler ülkesi ile Hermesçi Karanlıklar ülkesine vardık. Güneşin battığı yer, şehrin bağırsakaskısına dahil kıvrımları arasında, bir körbağırsağın solucanımsı apandisti görünümündedir. Çıkamaz sokaklarla ve açmazlarla dolup taşmaktadır, bunlardan bazıları mahzen şeklinde genişler. Gündelik yıldız bunlardan birinde yuvarlaklaşmaktadır. Hissedilir ufkun altına erişmenin ve güneşi bu kadar yakından görmenin mümkün olduğunu ilk kez anladım.

Dev bir karakurbağası vardır, bunun ağzı Okyanus'un yüzeyiyle denktir ve görevi, Ay'ın yıldızları yemesi gibi, düşen yuvayı yiyip yutmaktır. Her gün onun değirmi komünyonunda diz çöker; o anda burun deliğinden buhar çıkar ve birilerinin ruhu olan büyük alev yükselir. Platon'un, kutup dışı ruhların talih paylaşımı dediği şey budur. Ve onun diz çökmesi, uzuvlarının yapısı gereği, aynı zamanda çömelmedir. Demek ki, yutma sevincinin süresi boyutsuzdur; ve, kesin bir dakikliğe göre hazmettiğinden, bağırsağı, aslında hiç de sindirilebilir olmayan geçici yıldızın bi-

lincinde hiç değildir. Yeryüzünün yeraltı çeşitliliği içindeki bir arkın çevresini dolaşır, ve öteki kutuptan çıkarken, kendisini pislemiş olan dışkılardan temizlenir. Çoğul şeytan, ırmakların kıyılarına bıraktığı bu topraktan doğar.

Güneşin müebbeten battığı ülkede, buranın savunmasıyla görevli ve o topraklara koşut yazgılı, her gün ölümü bekleyen bir kral vardır; bir kez de olsa, bir gecenin hep baki kalacağına inanır ve ufuktaki karakurbağasının hazım sistemini araştırır. Ama, bitişik mahzendeki iki ayağı bir pabuca girmiş şiş karınlı yıldızı düşünecek vakti yoktur: Göbeğinin üzerinde, kendi yansısını gösteren bir ayna taşır. Tek eğlencesi iskambillerden şato yapmaktır, her sabah şatoya bir kat ekler, uzak adaların efendileri ayda bir kez buraya gelip orji yaparlar. Şatonun katları iyice arttığında, koşan yıldız ona çarpacak ve ciddi bir tufan meydana gelecektir. Ama kral şatoyu güneş tutulması düzleminde dikmemeye akıllıca özen göstermektedir. Ve şato, yüksekliğine doğrudan bağlı olarak dengelenir.

Akşam olurken, Çıkık-Kıç as'ımızı sahile çekiyor, kral da âdeti olduğu üzere ölümü bekliyor ve karakurbağası, işlevsel olarak, ağzı açık bakıp duruyordu. Saray simsiyah gerilmişti ve cesetler için şezlonglar ve can çekişmelerin bilincini bastırmak için de filtreler hazırlanmıştı. Çıkık-Kıç, düşüncesizce çeşitlendirilmiş bir çalçenelikle asla açıkça ifade etmiyor olsa da, bir meslek ahlakı uzmanı olmanın acısını çekiyor ve kendini siyah bir giysi giymek ve meşum bir imbik kazanına benzer bir Belçika şapkasını kafatasına geçirmek zorunda sandı, şapkanın ışıklı titreşimleri kostümününkine eşit dalga uzunluklarında birikiyordu, ve yüzü müteveffa bir kürenin yarısını taklit ediyordu.

Ve gece, saatlerini hesaplamaya uğraştı; o noktada lambalar yakıldı.

Aniden karakurbağasının kalınbağırsağının körbağırsak ile gödenbağırsağı arasındaki sarkık parçası gürüldedi, ve saf ateşin besinsel-olmayan kâsesi, Çoğul şeytan kutbuna doğru alışıldık yolunu tuttu yeniden.

Duvar kaplamalarının mateminin açık kiraz pembedine dönüştüğü aşikârdı. Kaval olukları aracılığıyla filtrelerle eğlenildi, ve parlak şezlonglara yerleşmiş küçük kadınlarla eğlenildi, Çıkık-Kıç istikamet yönünde ilerleme vaktinin geldiğini sandı:

“Ha ha!” diye durumu saptadı kısaca, ama onun düşüncesini keşfettiğimizi gördü ve, dövülmüş demirden bir kirpinin huysuz gürültü patırtısıyla, Belçika şapkasının saflığının halının üzerine yıkılıp kalmasına bilhassa şaşırdı.

4. BÖLÜM
SEFALORJİ

XXV
YERSEL GELGİTE VE YALANCI
DENİZCİ PİSKOPOSA DAİR

Paul Valéry'ye

Gece, ana yönlerin dördünde de, bir papa gibi hâlâ asılı dururken Faustroll izin istedi. Ve, güneşin bir sonraki anlık düşüşüne kadar niçin içmeye devam etmediğini ona sorduğumdan, *as'*in içinde ayağa kalktı ve, ayakları Çıkık-Kıç'ın ensesinde, yolumuzun önünü iskandil etti.

Güneşle kavuşum zamanı sona ermek üzere olduğundan, denizin çekilmesine yakalanmaktan korktuğunu bana gizlice açıkladı. Ben de korkuya kapıldım, çünkü daima suyun olmadığı yerde, evlerin kuraklığı arasında deniz yolculuğu yapıyorduk ve şu anda tozlu bir yerin kaldırımları boyunca ilerliyorduk. Doktorun, karanın çekilmesinden söz ettiğini anladım ve sarhoş olduğunu sandım, ya da ben sarhoştum, ve toprağın, tıpkı bir kâbusun gizlice aşırıldığı gücül bir alt tarafa doğru gider gibi, gök haritasına göre ayakucuna doğru kaçtığını anladım. Artık biliyorum ki, toprak, vücudundaki sıvı maddelerin akışı ve değirmi kanını hareket ettiren yürek damarlarındaki gevşeme ve kasılma bir yana, kaburgalararası kasları gerip Ay'ın ritmine göre soluk alıp veriyor; ama bu soluk alıp vermenin düzenliliği yumuşak ve pek az insan bundan haberdar.

Faustroll, boğulmuş bir sokağın gökyüzü perdesi önünde kolaylıkla inceleyebildiği yıldızların yüksekliğini ölçtü, ve cezir

düzlüğü bozulduğundan, yeryüzü çevresinin şimdiden $1,4 \times 10^{-6}$ santimetre kısalacağını not etmemi söyledi; Çıkık-Kıç'a demir atma emri verdi ve bizim başboş yolumuzun sonu olabilecek ve onun doktrinine yakışır tek bahanenin, ayaklarımızın altındaki yeryüzünün merkeze kadarki kalınlığının yeterince onurlu bir derinlikte olmaması olduğunu söyleyerek bunu protesto etti.

Oysa öğle olmuştu, ıssız sokak oruçlu bir bağırsak kadar dar-
dı ve mola veriyorduk, Venedik Sokağı'nın dört bin dördüncü evinin önünde, duvarlara rakamlar kaydediyordu.

Sokaktan daha geniş ama tektip yatakları üzerinde bekleyen kadınlardan daha az açık kapı aralarından görülen, sıkıştırılmış topraktan zemin katları arasında, Faustroll, derin bir sığınağa *as'ı* nasıl park edeceği sorununa cevap arıyordu; o sırada, silme dolu batakhanelerin en sefilinin kapı eşiğinde, Aldrovandus'un on üçüncü kitabı olan *Canavarlar* kitabından çıkma dalgın bir denizcinin belirmesine, Faustroll beni bilgilendirmiş olduğundan, pek az şaşırdım; piskoposa benzer bir hali vardı, özellikle de, kitabın sözünü ettiği zamanlarda Polonya sahillerinde avlananlara benziyordu.

Ayin başlığı balık pulundandı ve piskoposluk asası eğik bir dokunaç huzmesi gibiydi; dokunduğum ayin kaftanına uçurumlardan taşlar kakılmıştı, kaftanının önü ve arkası kolayca kalkıyordu ama altderinin edeplince yapışıklığı nedeniyle, dizüstünden itibaren oldukça az kalkıyordu.

Yalancı denizci piskopos, Faustroll'un önünde eğildi, Çıkık-Kıç'a karşılıksız olarak bir kulak incirini verdi; ve *as*, tonozlu binaya ve yeniden kapanmış kapının vanasına iyice bağlandıktan sonra, beni kızı Ziyaret Edilen'le ve iki oğlu Seçkin ve Taşkın'la tanıştırdı. Sonra, sözünü uzatmadan, hoşumuza gidip gitmediğini öğrenmeye çalıştı.

XXVI İÇMEK

Pierre Quillard'a

Faustroll, Strazburg'dan, Bayonne'dan, Ardennes'den, York ve Vestfalya'dan getirilmiş, buram buram Johannisberger kokan kızarmış ve kemikleri ayıklanmış beş jambonu birden çatallıyla dişlerine doğru kaldırıyordu; piskoposun masanın altına diz çökmüş kızı, doktorun önünden masayı dolaştıktan sonra Çıkık-Kıç'ın yükseltilmiş koltuğunun yakınından boşalmış olarak geçen, uçsuz bucaksız bir zincirle bağlanmış ardı arkası kesilmeyen hektolitrelük kupaların her birini bittikçe dolduruyordu; ben, canlı petrole bulanmış bir halde, en-leziz-kıvam durağına kadar koşmuş, kızarmış bir koyunu yuttuğumdan susamıştım; Seçkin ve Taşkın, adlarından yola çıkarak önyargıda bulunmaya cesaret edebildiğim kadarıyla, sanki susuz sülfürik asit içiyorlardı ve çenelerinin üçü bir metre küp çekerdi; yalancı piskopos ise özellikle berrak su ve fare çišiyle besleniyordu.

Eskiden bu son maddeyi, yani fare çišini ekmeğe ve Melun peynirine kattığı olmuştı, ama bu katı çeşnilerle gereksiz övünmeye son vermeyi bilmişti. Suyu, bir sarhoşun ağırlığının yirmide birine eşit, yeni yüzülmüş mevsimlik tilki derisinden (ama kürkünden değil, zira piskopos görmemişlik yapmak istemiyordu) bir tepsi üzerinde sunulan, yeşil ışığın dalga uzunluğuna varana dek inceltilmiş altın bir sürahidten soluyordu. Böyle bir lüks

herkese nasip olmazdı: Piskopos, çok masraflı fareler besliyordu ve, huniler döşeli salonlarda da, söylevlerini taklit ettiği, harem dolusu ayyaş besliyordu.

“Sanıyor musunuz ki,” dedi Faustroll’a, “bir kadın çıplak olabilir? Bir duvarın çıplaklığını neresinden anlarsınız?”

“Pencereleri, kapıları ve başka deliği olmadığında,” diye ifade etti doktor.

“Karara bağlandı,” diye devam etti Yalancı. “Çıplak kadınlar asla çıplak değildir, özellikle de yaşlılar.”

Sürahisinden koca bir yudum içti, ve kabrine tecavüz edilen bir kök gibi, vıcık vıcık halı üzerinde dengede durma noktasını yeniden kurdu. Sıvı ya da rüzgâr dolu kupaların zincirleme yük asansörü, meczup bir yedekçinin tespîhinin bir nehrin karnunda çentiklenmesi gibi ezgiler söylüyordu.

“Şimdi,” diye devam etti piskopos, “için, yiyin. Ziyaret Edilen, bize ıstakoz servisi yap!”

“Paris’te moda değil miydi,” diye rasgele lafa girdim, “bir enfiye tiryakisinin tabakasını uzatması gibi, kibarlık olsun diye, kendine bu hayvanlardan sunmak? Ama işittiğime göre, insanlar onların çok kıllı çokayaklılar olduğunu ve tiksinti verici bir pislikte olduğunu ileri sürerek bunu kabul etmeme eğilimindeler.”

“Ho hu! Ho hu!” diye gönül indirdi piskopos. “İstakozlar kirlidir ve kılları yolunmamıştır, bu belki de özgür olmalarının kanıtıdır. İnsanları ve eşyaları dikizlemekten hoşlandığınız tuzlu bir gözlük kılıfı gibi gerdanlığınızda taşıdığınız bu konserve öküzünkünden daha soylu bir kader, gemici doktor.

“İmdi, dinleyin:”

DOKTOR FAUSTROLL'UN GERDANLIK OLARAK TAŞIDIĞI İSTAKOZ VE ÖKÜZ KONSERVESİ KUTUSU

Masal

A.-F. Herold'a

"Bir cep dürbünü gibi zincirle asılı bir kutu öküz konservesi,
"Kendisine kardeşi gibi benzeyen bir ıstakozun geçtiğini gördü.
"Sert bir bağayla zırhlanmıştı.
"Bağanın üzerinde yazılıydı ki, o da kılçıksızdı bağa gibi,
"(Boneless and economical);
"Ve katlanmış kuyruğunun altında
"Muhtemeldir ki bir anahtar saklıyordur onu açmak için.
"Aşk vurgunu, hep aynı yerde oturan öküz konservesi,
"Canlı konserveden küçük otomobil kutusuna ilan etti ki,
"Rıza gösterirse eğer ortama uyum sağlamaya,
"Onun yanında, yeryüzü camekânlarında,
"Sayısız altın madalyayla bezenecekti."

"Ha ha!" diye düşündü Çıkık-Kıç, ama düşüncelerini daha eksiksiz bir şekilde geliştirmede.

Ve Faustroll büyük bir söylevle bu uçarı sözleri kesti.

XXVII ESASEN

Doktor Faustroll söze başladı:

“Bir cinayetin bilinçsizce işlendi diye nedensiz olduğunu sanmıyorum; emri veren biz olmayabiliriz, benimizin önceki görün-güleriyle cinayetin bir bağı olmayabilir, ama dışsal bir emri izlediği kesindir, dışsal görüngüler düzenine dahildir, ve duyular tarafından algılanır bir nedeni vardır, ki bu neden, sonuç olarak, bir işarettir.

“Yalnızca bir *at başı* görünce öldürme isteği duyarım, benim için bir işaret olmuştur o, ya da bir emir, daha doğrusu bir sinyal, tıpkı sirklerde kaldırılan başparmağa vurmak gerekmesi gibi; kıs kıs güleceğinizden çekindiğim için, bunun kuşkusuz bir yığın nedeni olduğunu size açıklayacağım.

“Çok çirkin bir şeyi görmek, insanı çirkin olan şeyi yapmaya yöneltir. Çirkinlik kötülüktür. İğrenç bir durum görmek, iğrenç hazları kışkırtır. Vahşi bir hıyarağasının kemiklerine varana kadar görülmesi, vahşi bir davranışa ve kemikleri soymaya iter insanı. Dünyada bir at kellesi kadar çirkin bir şey yoktur, çekirgeninki hariç, onun kellesi de neredeyse atınkiyle tıpatıp aynıdır; atınkinin devasa boyutu hariç. Ve biliyorsunuz ki, İsa’nın öldürülmesini o önceden görmüştü, ve Mosche de, Kutsal Kitap gerçek olabilsin diye, dört çekirge türü olan *bruchus*, *attacus*, *ophiomachus* ve *locustay*ı yemesine izin vermişti.”

“Ha ha!” dedi Çıkık-Kıç, konu dışına çıkarak, ama geçerli bir itiraz bulamadı.

“Hem de,” diye devam eti Faustroll soğukkanlılıkla, “çekirge bir anlamda canavara benzemeyen bir hayvandır, uzuvları normal olarak uyumludur, oysa ki, sürekli deforme olmak için doğmuş olan at, türünün başlangıcından itibaren, doğa tarafından parmaklarla bezeli dört ayakla donanmış olsa da, parmaklarının bazılarından vazgeçmiş ve abartılı ve nasırlı, tek başına kalmış dört tırnağı üzerinde, dört tekerlek üzerinde kayan bir mobilya gibi sıçrama özelliği edinmişti. At, döner bir masadır.

“Ama yalnızca başı bile, niçin olduğunu açıklayamasam da, belki de yalnızca dişlerinin iriliği ve doğal özelliği olan iğrenç sırtması nedeniyle, benim için her türlü yırtıcılığın işaretidir, daha doğrusu ölümün işaretidir. Ve Kıyamet bölümünde, dördüncü felaketi belirtmek için söylenen şudur: ‘Ölüm, solgun bir ata binmişti.’ Ben bunu şöyle yorumluyorum: ‘Ölüm’ün ziyaret etmeye geldikleri, öncelikle at kellesi görürler.’ Ve savaşlardaki insan katilleri soyu binicilikten doğmuştur.

“Şimdi, o dehşet verici at kellesinin tüm araçların önünde çoğalıp durduğu sokakta niçin ender olarak cinayet işleme duygusu hissettiğimi öğrenmek istiyorsanız cevabım şu olur: Bir işaretin anlaşılabilmesi için tek başına olması gerekir, çokluğun emretme özelliği yoktur; benzer bir şekilde, bence, bin trampet tek bir trampet kadar gürültü çıkaramaz, ve bin zekâ içgüdüsel olarak sessiz bir kalabalık oluşturur; bence, bir birey aynı zamanda hemcinslerinin çoğunu temsil eden birey değildir, ve bir kelle ancak bedeninden ayrıysa kelledir.

“Ve Baron Münchausen’in savaşta en cesur ve katliama en yatkın olduğu gün, kale kapılarının iner kalkar parmaklığından geçerken, binek hayvanının yarısını keskin kirisin öte tarafında bırakmış olduğunu fark ettiği gündür.”

“Ha ha!” diye haykırdı Çıkık-Kıç tam zamanında, ama yalancı piskopos onun sözünü keserek konuşmayı noktaladı:

“Pekâlâ, doktor, kellesi uçurulmuş bir atın huzurunda sizinle hiç konuşmemeceğimize göre –ve tekparmaklı hayvanların bugüne kadar giyotine gönderilmek yerine, eti, kemiği, derisine

soyulduğundan– sizin canice girişimlerinizi hoş bir paradoks olarak kabul edebiliriz.”

Sonra, şaka olsun diye, Latince eklerle yazılmış, bıkırtıcı bir Yunanca söylevle bizi uyuttu; ben, kulaklarımı dikerek, ancak en sondaki vasat tansığı algılayabildim:

...ΣΕΣΟ’ΥΛΛΘΑΙ.”

XXVIII

BİRÇOK KİŞİNİN, ÖZELLİKLE DE ÇIKIK-KIÇ'IN ÖLÜMÜNE DAİR

Bay Deibler'e, içten yakınlıkla

"Küçük tıknaz orakçı, gelir gelmez işe koyuldu. Orağını yıldırım gibi kullanarak, uzanabildiği her yerden bir çeyrek araba dolusu ya da daha fazla ot biçti; tırpan sallarken eğlenmiyordu da; ama, tırpan kesmediğinde, onu dişlerinin üzerinden şöyle bir geçiriyor ve froooooook diye bir ses çıkartıyordu. Böylece, zaman kazanıyordu."

Béroalde de Verville,
Le Moyen de parvenir, XXIV

İçtikten sonra sisli sokaklarda bir gezinti yaptık, Yalancı önümüzde yürüyordu. Piskoposluk süsleri, muhtemelen, halkın namuslu bir adam olduğunu düşünmesini sağladığından, sanki dikkatsizlikle yapıyormuş gibi piskoposluk asasıyla tabelaları düşürdüğünü, doktor ve ben hariç, kimse fark etmedi; onları tak-sın diye Çıkık-Kıç'a karşılıksız olarak veriyor, Çıkık-Kıç da yalnızca "Ha ha!" diyerek ona teşekkür ediyordu, çünkü bilindiği gibi, her türlü yararsız boş sözün düşmanıydı Çıkık-Kıç.

Ve piskoposun hangi yardımseverlik duygusuyla tabelaları düşürdüğünü hâlâ bilmiyorum.

Aniden, at eti satan bir kasap dükkânının üzerindeki yaldızlı bir mulajın sağlamlığı karşısında piskoposluk asası kıvrılıp bükülerek kendini kurtardı. Süzülen uçuş, hayvan maskında ve yukarıdan aşağıya yönelmiş ikiz bir bakışta durakoydu.

Faustroll, çok sakince, kokulu, küçük bir mumu yaktı; mum yedi gün boyunca sönmedi.

Birinci gün, alev kırmızıydı ve havadaki özel zehrin ve tüm lağım temizleyicileriyle askerlerin ölümünün kokusunu yaydı.

İkinci gün, kadınların ölümünün kokusunu.

Üçüncü gün, küçük çocukların ölümünün kokusunu.

Dördüncü gün, dörtayaklılar arasında önemli bir salgın hayvan hastalığı görüldü, geniş getirmeleri ve çift toynaklı olması koşuluyla yenmelerine izin verildi.

Beşinci günkü safranlı yanma, tüm boynuzluları ve tüm mübaşir yardımcılarını telef etti; ben bir üst rütbedeydim.

Altıncı günün mavi çıtırtısı, aceleyle, hiç zaman yitirmeden, bisikletçilerin sonunu getirdi; en azından, pantolonlarını kıskaçsız istakoz bacaklarıyla kopçalamış olanları istisnasız telef etti.

Yedinci gün, ışık dumana dönüştü ve Faustroll biraz dinlendi.

Çıkık-Kıç'tan kısa merdivenini istemiş olan Yalancı, tabelaları kendi elleriyle indiriyordu.

Bir haranın açık, büyük kapısının önünde, merkezkaç istikametlerde ağırlıksız bir sis çöktü; Faustroll yeniden buhrana kapıldı.

Piskopos çareyi kaçmakta buldu ama çok hızlı kaçamadığından, Faustroll kafasından canlı ayin başlığını çekip aldı; doktor bana ise hiç dokunamadı, çünkü ben adım olan Panmuphle'ün zırhı altındaydım.

Ama Faustroll papion maymununun üzerine diz çöktü, dört uzvunu yerde birbirinden ayırdı ve onu arkadan boğazladı. Çıkık-Kıç konuşmak istediğini işaretle belirtince doktor tırmaklarının kiskacını gevşetti:

"Ha ha!" dedi iki kelimeyle, ve bunlar onun son sözleri oldu.

XXIX

HA HA SÖZLERİNİN DAHA ANLAŞILIR KİMİ ANLAMLARINA DAİR

...kulaklarım üzerine bahse girerim ki o herhangi bir ağaçlı yolda alık alık bakınmakta, ve ancak yaklaştığımda fark edeceği, onu bekleyen bir 'ha ha'ya adım adım yaklaşmaktadır.

Piron

Çıkık-Kıç'ın bildik ve özlü söylevini artık burada açıklamanın yeridir; böylece, onun vakitsiz araya girmelerini, gerçeğe en yakın nedeniyle birlikte, alay olsun diye değil bile isteye, her zaman eksiksiz haliyle aktardığımız anlaşılır.

"HA HA!" diyordu kısa ve öz olarak; ama genel olarak başka hiçbir şey ilave etmediği bu rastlantıyla hiç ilgilenecek değiliz.

Öncelikle, AA olarak yazmak daha akla uygun olur, çünkü h sesi olarak çıkan soluğu, dünyanın en eski dilinde yazılan bir şey değildi. Bu ses, Çıkık-Kıç'da, çabayı, kölece ve zorunlu emek harcamayı ve kendi murdarlığının bilincini ifade ediyordu.

A'nın yanına konmuş olan ve ona hissedilir biçimde eşit olan A, özdeşlik ilkesinin formülüdür: Bir şey, kendisidir. Bu aynı zamanda onun en mükemmel olumsuzlamasıdır, çünkü –Çıkık-Kıç'ın ağzının iğrenç ünlü boşluğundan yayılan– iki A zaman içinde farklılaşır; tıpkı iki ikizin asla birlikte doğmaması gibi.

Birinci A belki de ikinciye uygundu, ve böylece $A \equiv A$ diye yazmamızda bir sakınca yoktur.

Birbirlerine karışacak kadar çabuk telaffuz edildiklerinde, bu bir birlik fikridir. Yavaş yavaş telaffuz edildiklerinde ise, ikiliğin, yankının, mesafenin, simetrisinin, büyüklüğün ve sürenin, iyiliğin ve kötülüğün iki ilkesi fikridir.

Ama bu ikilik, aynı zamanda, Çıkık-Kıç'ın algısının, herkesin bildiği üzere, süreksiz, hatta süreksiz ve analitik, her türlü senteze ve her denklige uyumsuz olduğunu da kanıtlar.

Yalnızca iki boyutlu uzamı algılayabileceğini cesurca öngörebiliriz, ve döngüsel bir hareketi imleyen ilerleme fikrine karşı durur.

Ayrıca, birinci A'nın ikincinin etkili nedeni olup olmadığını incelemek de karmaşık bir problemidir. Genellikle AA sesi çıkaran ve başka bir şey demeyen (AAA, *Amalgamez*'in tıbbi formülüdür) Çıkık-Kıç'ın elbette bir Kutsal-Üçlem mefhumu olmadığını; üçlü şeylere, üçten başlayan tanımsıza, koşulsuza, Çok'u tanımlayabilecek olan Evren'e dair bir mefhumu olmadığını saptamakla yetinebiliriz.

Öteki'ne dair bir mefhumu da yoktur. Gerçekten de, evlendiği gün karısının kendisini saydığını fark ettiyse de, bakire olup olmadığını asla bilemedi.

Kamusal yaşamı boyunca, kaba adları üçgensiz üç prizmaya bölünmüş olmalarından türeyen ve aynı anda ancak üçte biri kullanılabilen, bulvarlardaki demirden büfelerin ne işe yaradığını asla anlayamadı; ve ölümüne kadar da, Kaptan Kid'in vurduğu damgadaki gibi, bilinçsizce her şeye zarar verip kirleten

ÇIKIK-KIÇ KÖPEK BAŞLI PAPİYON MAYMUNU

olarak kaldı.

Ha ha'nın, bir bahçenin duvarında ağaçlı yol seviyesinde açılmış delik olduğunu, kromajlı çelikten köprüleri yıkmaya yönelik askeri kuyular ya da kurt-deliği olduğunu, ve Mez'de dövülmüş madalyaların üzerinde hâlâ AA harflerinin okunabileceğini kasıtlı olarak söylemedik – bu anlamları yeterince bilinmektedir. Eğer Faustroll'un *as*'ı bir cıvadra olsaydı, *ha ha*, ek serenin altına yerleştirilen özel yelken anlamına gelirdi.

5. BÖLÜM

RESMEN

XXX

BİN ÇEŞİT ŞEYE DAİR

Pierre Loti'ye

Ayin başlığından yoksun kalmış olan piskopos, işini yapamıyordu, *nisi in pontificalibus* olarak işlerini görmeye alışkın değildi çünkü. Böylece, sıçmaya teşvik edecek bin çeşit şeyin ikmalini yaparak hücreesine kapandı.

Genellikle kâğıttan silindirlerin açılıp serildiği tabletin üzerinde, kısa sakallı neşeli küçük bir adamın kocaman, küçük büstü, yeşil pislikböceğinden maydanozunu yapıyordu.

Neşeli küçük adam, yarımküre şeklindeki büst tabanı üzerinde sağa sola salına salına yürüdü; piskopos ise, yolculuk yapmış olsaydı, Hoş Kokulu Ada'dan kovulan kötürüm koşucuyu tanırdı. Kısa süre önce ve kendine daha özdeşken, yaşlı bir hanımın salonundaki burjuva sarkacın üzerinde ona rastlamış olduğunu biliyorum. Ayakları perdeli kötürüm, ayakperdelerinin takma topukları üzerinde yükseldi ve piskoposa kareli, mikroptan arındırılmış bir bloknotu nazikçe hediye etti:

"Annem için ayırmıştım," dedi, "ama bu da onun gibi (piskoposun ametistini kastederek), *Hristiyan inancınız sayesinde en karanlık şeyleri serinkanlılıkla okumanızı sağlar*. Benim bu türden ayinlerimi siz henüz denemediniz, ama bunun benden daha fazla bir şey olduğunu göreceksiniz."

"Bu kâğıt mı yani?.." dedi piskopos.

“Gözlerinizi iyice açarak, sebatla, hatta en esrarengiz haliyle, OKUYUN. Bu kâğıt hükümandır. Siz bilerseniz o da sizi...”

“Benim yerime siz karar veriyorsunuz,” dedi Yalancı.

“Daha az etkili fitiller olan bu hapların ortasına geçin o halde. Vaktidir. *Ben bile tek başıma, bu yığılmış sözcüklerin ardındaki DİP-SİZ UÇURUM’u yaklaşık olarak hâlâ ayırt edebiliyorum.*”

İşaret edilen kuyuya sevinçle atladı, ve bir merdivenin rampasından atla çıkan bir zırh eldiveni gibi, çinko ayakperdelерinin çınlaması düşüş borusunun ikili spirali boyunca giderek azaldı: Ne ki, içbükey kamış flütün içine sarılı Bay Derouledе ve Bay Yan-Nibor dizeleriyle onu ayaklarından tuttular.

İşe giden

Piskoposun okudukları.

İÇKİN KARANLIĞIN ÖLÜMÜ

“Brr... brr... brr... brr... şenn... haş... İçkin karanlık bizi terk ediyor... Brr... brr. Acılı adım geride kaldı... brr... brr... Uykunun getirdiği anlık unutmama. Bir dize. Ölecek o halde İçkin Karanlık... Hen... ehen... Taşı çatlatacak kadar donuyor... genel uğursuz izlenim... brr... brr... zaten yarı yarıya uçurumun içinde... hen... hen... Acı gözyaşları... Doktor geceyi geçiremeyeceğini bildirdi... Çekip gidecek misin, kurbağa! Aşağı karanlıklara? – Yaşamımı sona erdirecek (Örtülü Trampet). Soğuk kemiklere kadar işliyor (bis). Plan, rataplan! (Piskopos neşeyle şarkı söyler.) Alayın ardında, bizim sadık Melanie, fedakâr yaşlı hizmetçiler soyundan, neredeyse ailenin bir üyesi olmuş...”

“Cesaret, iyi gidiyor,” diye haykırdı aşağıdan küçük adam. “Devam edin, beni tedirgin etmekten çekinmeyin: *Hemen yanda yatarım ben, Arap odada.*”

“Sonun vakur mücadelesi,” diye saptadı piskopos okurken; “brrr... brrr... can sıkıcı kâbus. Dehşetli an. Arkasını okuyalım göz-

le: *Yüce tuvalet, zavallı beden, iğrenç küçük yatak, büyük yatak, solgun alın, sevgili yüz, korkunç küçük yatak.*"

"Hayaletler gibi çıkıp iniyoruz, soluğu kesildi yaprakların art arda hizmet etmekten."

"BU YEŞİL HURMA AĞAÇLARI," diye devam etti gözünün yaşına bakmadan piskopos, *"göğsünün üzerine haç biçiminde konmuş..."*

"Güzel anılarınız için teşekkür ederim," diye telefon etti boruda oturan. *"Bacamın tepesine oturarak, henüz bizi terk etmediğinizi görmekten çok hoşnut kaldım. Çok solgun kış günü... serinkanlı yüz... yüce görüntü, pek güzel!"*

"Belirsiz izlenimler," diye devam etti mütevazı biçimde Yalancı.

"Soluk yüz hatları, yumuşak gülüş! İçkin Karanlık pek tatlı gülümsemiş..."

"Hen! Ehen... Takınaklı izlenim, son derece hüznü verici... Brr... brr... rataplan!"

"Sevgili sesler ve sevgili gürültüler... gülümseyen güzel gözler, hüznü dolu..."

"İÇKİN KARANLIK BİZİ TERK ETTİ!!! Teşekkürler, Tanrım," diye haykırdı piskopos, ayağa kalkarak.

"Teşekkürler," diye haykırdı küçük adam, koroya katılarak. *"Sıcak bir güneş. Açık pencereler. Büyük dolap, küçük kutu. Bir Şark sigarası tütürüyorum!"*

"Belki bu son kezdir," dedi tekrar oturan piskopos, aniden okumasına yeniden başlamak zorunda kalmıştı ve olağanüstü biçimde düzenli ve süregelen biçimde okudu: *"İçkin Karanlığın pişmanlığı, gözlerimden yaşlar akıtan bu özel biçim ve yoğunlukla peyda olacaktır içimde, çünkü her şey limanlanıyor, çünkü her şey alışkanlık halini alıyor, unutuluyor ve bir yelken, bir sis, bir kül olsa da, bilmiyorum nedir fırlatılan aceleyle, brrrr... ve hemen, EZELİ HİÇLİK'in içine geri dönmüş olan insanların anısına, plan, plan, rataplan... Genişlik! Genişlik! Sıçramış çamur, ateş ve kan! Gergedan misali! Süreksizlik yok. Ölülerin tespahi. Brrr... brrr... Kendimi hipnotize ediyorum. Ho hu! Ho hu! Bir mızrak gibi uzun."*

“Kaka-San mı adınız?” diye sordu bir süre sonra küçük adam.

“Hayır, Yalancı, denizci piskopos, hizmetinizde. Niçin?”

“Çünkü Kaka-San, sonun pek bağışlanır aldırışsızlığı sırasında, kutusunun içinde çok uygunsuz şeyler yapmıştı.”

XXXI

MÜZİKAL FIŞKIRMAYA DAİR

“Nedir senin adın?”

‘Maschemerde,’ cevabını verdi Panurge.”

Pantagruel, kitap III

Oysa, düşüş deliğinin boğazına takılı supabın ince kauçuktan olduğunu bilmek, telefonun ünlü mucidi Bay Graham Bell’in kuzeni Bay Chichester Bell’in keşiflerini tanımak gerekir; bir tüpün üst ucuna gerili zarın üzerine düşen su sızıntısının mikrofону meydana getirdiğini, sıvı bir damarın tercihen belli aralıklarla başka damarlara alıştığını ve, *doğasına uygun olarak, bazı sesleri diğerlerinden daha iyi kıldığını*, nihayet, piskoposun, okuduklarından başını kaldırdığı anda, yükseltilmiş titreşimleri algıladığını, böbreklerinin son derece bilinçsizce müzikal fışkırma salgıladığını zikretmemiz asla kimseyi çok kızdırmaz.

*Küçük kadınların** sesleri, küçük adamı ululayarak yükseliyordu.

KÜÇÜK KADINLAR (*piyano, dört zaman, üç diyez anahtarlı*), bazı kadınlar SAKİNCE (*mi-sol-do-mi... si-mi-si, pedal*):

“Ezgilerimiz beşik olup sallasın öfkeni! (*fa-la diyez.*) Diğerleri: Senin o kara hüznün (*sol-si diyez.*) Dalga’nın hafif mırıltısında uçup gider... (*beş bemol, pedal, BILLURSU.*)

* Her ne kadar kulağa tuhaf gelse de: *Düş Adası*, Reynaldo Hahn’ın lirik eseri, sözler P. Loti, A. Alexandre ve G. Hartmann.

"Yabancı (*sol naturel-si*), Yalnızlıklarımızı yatıştırmak istiyorsan eğer, Heceleri çok sert olan Adını değiştirmen gerekecek (HUZUR), Ve böylece adlandırmalısın kendini (*la b.*) zirvelerin çiçeği diye. (*sol diyez, si naturel.*)

Bazı kadınlar bir ad önerdi: "Atari." Diğerleri: "Fei." P.F.'ler: "Hayır! (*Pedal. İki iç çekiş ve yarım*) Lo-ti. (*si-fa, pedal, uzatma işareti.*)"

P.F.'ler: "Bundan böyle (*pedal pedal*) Lo-ti olsun adı." Hepsi, onun çevresini sararak: "Vaftiz saati! (BİRAZ TÖRENSİ.) Şarkı ülkesine, Sevilen ülkeye (*iç çekiş*), Lo-ti (*mi bemol, do, iç çekiş, kreşendo*), Lo- (*do*) ti (*mi bemol*) senin yüce adın olacak. (*sic.*)"

KÜÇÜK KADINLAR (MUTLU): "Şarkılar ülkesinde, Sevilen ülkede, Loti, Loti olacak senin yüce adın (*iki iç çekiş*). Lo-ti (*mi bemol, mi bemol*) diyeceğiz sana, Lo-ti diyeceğiz sana ve (*pedal pedal*) seni kutsu- (*si bemol anahtarlı*) yoruz!" (*Büyük gürültü patırtı.*)

Supap açıldı, müzik sustu; su serpildi, piskopos yüzüğüne yeniden sahip oldu, ellerini koydu, bu yetke dolu hareketiyle P.F.'lerin kutsamasını onayladı. Sonra, sade bir hareketle, fışkırmayı kesti.

XXXII

BEZE NASIL SAHİP OLUNDU

Pierre Bonnard'a

Faustroll bir duman yakısı yaptı, zaten hayali olarak var olduğundan kesin olarak ölü olamayan Çıkık-Kıç'ın hayaleti, kendini sınırladı, saygıyla "ha ha!" dedi, sonra sustu, emirleri bekledi.

O gün, bu paha biçilmez söze yeni bir anlam keşfettim, yani á, her şeyin başlangıcı, bir soru sözcüğüdür, çünkü mevcut uzamdan bir şerh ve süre içinde bir devamın kendinden daha büyük zeylini bekler.

"İşte, birkaç milyar nakit," dedi doktor, yakutla kopçalanmış yelek ceplerini karıştırarak. "*Au Luxe bourgeois* denen Ulusal Mağaza'nın yolunu bir polis memuruna soracaksın ve oradan karış karış bezler satın alacaksın.

"Şef tezgâhtarlar Bouguereau, Bonnat, Detaille, Henner, J.-P. Laurens ve Tartempion'a, çok sayıdaki yamaklarına ve daha düşük mertebedeki diğer tacirlere benim adımları vererek kendilerini tanıtacaksın. Ve, onların uzun uzun pazarlıklarının pençeleri arasında hiç zaman yitirmemek için, tek kelime etmeden parayı ödeyeceksin..."

"*Ha hadan başka tek kelime etmeden!*" demeye çalıştım kötü niyetle.

"Her birinin üzerine bir altın yığını dök, ta ki çamura batmış dudakları cevap veremez hale gelene dek. Bay Bouguereau için

yetmiş altı milyon İngiliz altını tutar yeterli olur, Bay Henner için on yedi bin seraf, Bay Bonnat için seksen bin İspanyol kuruşu yeterli olur, çünkü onun bezi, *trade-mark* yerine, yoksul bir adam resmiyle damgalanmıştır; Bay J.-P. Laurens'e otuz sekiz düzine florin; Bay Tartempion'a kırk üç santim ve Bay Detaille'a beş milyar frank, ilaveten de kopek olarak bir bahşiş. Kalan mangın öteki şiş suratlıların yüzüne fırlatırsın."

"Ha ha!" dedi Çıkık-Kıç, anladığını belirtmek için, ve gitmeye hazırlandı.

"Bu iyi," dedim Faustroll'a, "ama bu altını karış karış bezi tam bir ustalıklı aşırıya uygun talimatnamemin bedeli olarak ayırmak daha dürüstçe olmaz mı?"

"Benim altınının ne olduğunu size açıklayacağım," diye göz kırptı doktor. Ve Çıkık-Kıç'a dönerek:

"Son bir söz daha: Çıkık çeneni bezirgan sözlerinden yıkayıp temizlemen için, bu amaçla düzenlenmiş küçük bir salona gir. Orada Azizlerin ikonaları parıldar. *Yoksul Balıkçı*'nın karşısına geç, Monet'lerin önünde eğil, Degas'lar ve Whistler'ler önünde saygıyla diz çök, Cézanne'ın huzurunda yerde sürün, Renoir'ın ayaklarına kapan ve *Olympia*'nın çerçevesinin altındaki tükürük hokkalarının yarığını yala!"

"Ha ha!" diye kesin olarak boyun eğdi Çıkık-Kıç, ve kaçarken gayretkeş çabasının en ateşli protestolarını da beraberinde götürdü.

Bana doğru dönen doktor sözlerine devam etti:

"Vincent van Gogh maden potasını, sıvanmış fizik balçığından temizlediğinde ve felsefe taşının işe yarar haldeki kitlesini soğuttuğunda, ve dünyanın o ilk günü, gerçeğe dönüşmüş mucizeyle temasa geçildiğinde, her şey kral-metale dönüştü, büyük eserin yaratıcısı maharetli parmaklarıyla aydınlık sakalının görkemli sivriliğini sağlamakla yetindi ve dedi ki: 'Sarı ne güzel!'

"Her şeyi dönüştürmek benim için kolay olacak, çünkü bu taş da sahibim ben (yüzüklerinden birinin kaşındaki o taş bana gösterdi), ama deneyimimle anladım ki, bu taşın yararı, ancak

beyni bu taştan olanlar için geçerli...” (Kafatasının bingıldağına yerleştirilmiş bir saat camından, bana bu taşı ikinci kez gösterdi.)

Çıkık-Kıç, tarladan kaldırılmış, çivileri sökülmemiş bezle ağzına kadar dolu on iki dekor arabasıyla dönüyordu.

“Sanıyor musunuz ki dostlarım,” diye bitirdi sözlerini Faustroll, “bu insanlara altın vermek mümkün olacak, altın kaldığını sanıyor musunuz, onların av çantalarında altına layık bir şey olduğunu sanıyor musunuz?”

“Şu anda örtündükleri şey, onların bezlerinin üzerine de kendi akışının dengeli ayalarını yayacaktır. Genç ve bakirdir o, küçük çocukların dışkılarla pislettikleri şeye her noktada benzer.”

Ve, boyama makinesinin yardımsever mızrağını, düzensiz renklerle şerefi lekelenmiş dörtgenin merkezine dikerek, mekanik canavarın idaresini, ‘sanatçı-ressam-dekoratör-Gümrükçü’ denen, ödüllü ve madalyalı Bay Henri Rousseau’ya bıraktı, o da altmış üç gün boyunca, büyük bir titizlikle, Ulusal Mağaza’daki yüz buruşturmaların güçsüz çeşitliliğiyle, kaosun dingin üniformasına değişik bir görünüm verdi.

6. BÖLÜM
LUCULLUS'UN YANINDA

XXXIII

TERMES'E DAİR

İmdi, Faustroll, Ziyaret Edilen'in yanında uyuyordu.

Bıçakla kesilip biçilmiş büyük yatak, dünyanın bulutsu eski parçası olan toprağın çıplaklığı üzerine rahatça yerleşmiş ve kumunun kurt yeniği saatlerini yeryüzüne saçıyordu.

Bu gümrak sessizlik arasında, Ziyaret Edilen, spirallerle boyanmış duvar halısının altında, sonsuz sayı dizisi gibi sevmiş olduğu Faustroll'un, kan dolaşımının yansısını yumruğunu açıp kapayarak dağıtmaya muktedir bir yüreğe sahip olup olmadığını keşfetmek istedi.

Tırnağın, bir tüy ucunun ya da masa üzerindeki çivinin çarpmasına benzeyen saatin tiktağı, Ziyaret Edilen'in kulağına çarptı. Dokuz kere çaldığını saydı ve kalbin vuruşu durdu, sonra yeniden başlayıp on bire kadar vurdu...

Piskoposun kızı, başka çarpmalardan önce, kendi uykusunu işitti, o çarpmalar uykusunu asla bölememişti, çünkü Ziyaret Edilen, Priapos titreşimine hiç dayanamazdı.

Sarı gözlü kırmızı bir bitin görünmezliğine benzeyen termes, sıvası düşmüş karyolanın meşesi üzerinde, Faustroll'un yüreğini taklit ederek, çarpmaların eşzamanlılığını başıyla canlandırıyor-du.

XXXIV CLINAMEN

Paul Fori'ye

...Bununla birlikte, dünyada kimsenin kalmamasından sonra, kütsesiz bir zemberek sisteminin içinde harekete geçirilen Bomyama Makinesi, ıssız ve kökten kazınmış Paris'in ayaktaki tek anıtı olan Makineler Sarayı'nın demir salonunda, güney açısı yönünde dönüyordu; ve bir topaç gibi, temel direklerine çarparak, sonsuz değişik istikamete yöneldi, saptı ve karnındaki tüplere göre kat kat dizilmiş temel renkleri, art arda, tıpkı bir bardaki aşk tomurcuğu gibi, en aydınlık ve çıkışa en yakın olanlardan başlayarak duvar tuvaleri üzerine keyfince üfledi. Ölü perdahı tek başına diken diken eden, mühür vurulmuş sarayda, evrensel Seine'in modern tufanı, öngörüleemeyen hayvan *Clinamen*, kendi evreninin iç duvarlarına fıskırtarak boşaldı:

HAYVAN BİÇİMİNİ ALMIŞ NABUKADNEZAR

Ne güzel günbatımı! Daha doğrusu Ay bu! Bir gemiden daha büyük şarap fıçısının lombozuna ya da uzun boylu, hasırlı bir İtalyan şişesindeki yağın mantarına benziyor. Gökyüzü, öyle kırmızı bir altın kükürt rengine ki, bize biraz bulut üfleyecek, beş yüz metrelilik bir kuş eksik yalnızca. Tüm bu alevlerin alameti farikası olan mimari, pek canlı ve biraz hareketli, ama çok romantik! Gözleri

ve gagaları olan kuleler ve başlarına küçük jandarmalar geçirmiş küçük kuleler var. İki kadın bakıyor ve pencerelerin rüzgârında, kuruyan deli gömlekleri gibi dalgalanıyorlar. İşte kuş:

Bir melek değil de Prenslik olan Büyük Melek, keçisağan kuşunun, dam ustasının örs metalinden yapılma düpedüz siyah uçuşunun ardında kanat çırpıyor. Çatının üzerinde bir uç, bir pergel kapanıp açılıyor ve Nabukadnezar'ın etrafında bir çember çiziyor. Kol, dönüşüm büyüğü yapıyor. Kralın saçları artık diken diken olmuyor, ama morsun ıslak tüyleri gibi dökülüyor; saç uçları, tüm yıldızların bitkimsi hayvan yansısına bezenmiş suyosunlarına dadanan duyusal sivilceleri asla kapanmaya zorlamaz; küçük kanatlar, karakurbağa hurmalarının ritmine göre çarpmakta. Mavi savunma dişleri, akan gözyaşlarıyla birlikte yeniden yükseliyor. Yükselen hüznü dolu gözbebekleri, şarap tortusu rengi gökyüzünün dizine doğru sürünüyor; ama yeni doğmuş canavarı, camdan sarayın kanı içine zincirledi melek ve bir şişe dibine fırlattı.

IRMAK VE ÇAYIR

Irmağın, küreklerin tokadına uygun, yumuşak, kocaman bir yüzü var, çok sayıda kırışığı olan bir boynu, yeşil kuş tüyünden mavi derisi var. Kolları arasında, kalbinin üzerinde, krizalit biçiminde Küçük Ada'yı tutuyor. Yeşil giysili Çayır uyuyor; başı omzunun ve ensesinin oyuğunda.

ÇARMIHA DOĞRU

Sonsuz'un bir ucunda, dikdörtgen biçimli, kötü Uğruyla birlikte iblislerin de işkence cezasına çarptırıldığı beyaz çarmıh. Dörtgenin etrafında, beyaz, demir parmaklığı diken diken eden beş uçlu yıldızlarla kaplı bir bariyer var. Melek yanlamasına çıkagelir, sükûnet içinde ve dalga köpüğü gibi beyaz, yalvarır. Ve tanrısallık

Ichthys'in maymunları olan boynuzlu balıklar, çatallı pembe dili hariç yemyeşil Ejderha boyunca gerileyerek, dikilmiş çarmıha doğru geri çekilirler. Saçları diken diken ve gözleri mercimeğimsi, kan içindeki bir varlık, ağacın etrafında yuvarlanır. Yeşil bir Soytarı, düzensiz biçimde koşuşur, şişir. Ve kuyruksuz büyük şebek ya da palyaço yüzlü tüm şeytanlar, akrobat bacağından kuyruksu yüzgeçlerini kocaman açarlar ve acımasız meleşe yalvararak (*Bennimle oynar mısınız, mister Loyal?*), Azap'a doğru yol alırlar, deniz tuzundan Ot Minder saçlarını sallayarak.

TANRI ADEM İLE HAVVA'YA İYİLİK VE KÖTÜLÜK AĞACINA DOKUNMAYI YASAKLAR MELEK LUCIFER KAÇIYOR

Tanrı genç ve yumuşaktır, pembe bir aylası vardır. Giysisi mavi, itaatkâr tavrıdır. Ağacın bacağı çarpık, yaprakları yanlamasındır. Diğer ağaçların ise tek yaptığı, yalnızca yeşil olmaktır. Adem tapar ve Havva'ya bakar, o da tapıyor mu diye. Diz çökmüşlerdir. Melek Lucifer ihtiyardır ve Sindbad'ın iflahını kestiği denizin ihtiyarına ve zamanına benzer, yanlara doğru yaldızlı boynuzlarını batırır.

AŞK

Ruh, zaman rengine bir gaza her şeyiyle benzeyen Aşk'la kaplıdır, ve bir krizalitin maskeli yüzüne benzer. Ters dönmüş kafatasları üzerinde yürür. Saklandığı duvarın arkasında, pençeler silah sallar. Balıkla vaftiz edilir. Duvarı örülmüş yaşlı canavarlar, yeşil sakalları içinde gülerler. Kalp kırmızı ve mavi kalır; doku-duğu 'zaman rengi gazın' yapay uzaklaşması altında mordur.

SOYTARI

Yusyuvarlak kamburu dünyayı saklar, tıpkı kırmızı yanağının duvar halısının aslanlarını kemirmesi gibi. Giysilerinin pancar kırmızısı ipeği üzerinde sinek ve karolar vardır, ve çingiraklı fırçasının kutsanmış sıvısını güneşe ve yeşilliğe doğru serper.

“DAHA ÖTEYE! DAHA ÖTEYE!”
DİYE BAĞIRIYOR TANRI,
YAZGISINA BOYUN EĞENLERE

Dağ kırmızı, güneş ve gökyüzü. Bir parmak yukarıyı gösteriyor. Kayalar birden bire beliriyor, hikmetinden sual edilmeyen doruk henüz görünmüyor. Oraya erişmemiş olan cisimler, başları aşağıda, yeniden yuvarlanıyorlar. Biri, gitarını bırakarak, arkaya doğru, ellerinin üzerine düşüyor. Diğeri, şişelerinin yakınında, gerileyerek bekliyor. Biri, gözlerinin yükselmeye devam etmesine izin vererek, yolun üzerine yatıyor. Parmak hâlâ gösteriyor ve güneş, yok olmak için itaat edilmiş olmayı bekliyor.

KORKU SESSİZLİĞİ YARATIR

Korkacak bir şey yok; dul bir darağacından başka, kemer ayakları kurumuş bir köprü ve siyah olmaktan memnun bir gölgeden başka. Korku, başını çevirerek, gözkapaklarını eğik ve taştan maskenin dudaklarını kapalı tutar.

CEHENNEME

Cehennemin ateşi sıvı kandandır ve dibinde olup biten görülür. İstirap içindekilerin başları içine batmıştır ve denizin dibindeki bir ağaç gibi her bedenden bir kol kalkar, ateşin olmadığı yere doğru. Orada ısıran bir yılan vardır. Alev alev yanan tüm bu kan,

aşığı yuvarlanan bir kayanın içindedir. Ve yalnızca bir harekete, YUKARIDAN AŞAĞIYA anlamına gelen bir harekete ihtiyaç duyan kırmızı bir melek vardır.

BEYTÜLLAHİM'DEN ZEYTİN AĞAÇLARINA

Bu küçük bir kısl yıldızdır, Anne ile Çocuk'un yemliğinin üzerinde, ve çarmıh eşeğin üzerinde. Gökyüzü mavidir. Küçük yıldız bir ayla halini alır. Tanrı çarmıhın ağırlığından kurtarır hayvanı ve onu yepyeni insan olarak kendi omzu üzerinde taşır. Siyah çarmıh pembeleşir, mavi gök morarır. Yol düz ve beyazdır, tıpkı çarmıha gerilenin bir kolu gibi.

Heyhat! Haç kıpkırmızı oldu. Yaranın içinde kana bulanmış bir bıçak bu. Yolun kolunun ucundaki bedenın üzerinde gözler ve sakal var, onlar da kanıyor, ve tahtadan aynadaki görüntüsünün üzerinde İsa heceliyor: I-N-R-I.

SIRADAN BÜYÜCÜ

Kambur geride, karın ileride, boyun çarpık, büyücünün delip geçtiği süpürge kaçarken içinde ısıık çalan saçlar, pençelerin altından geçer, kıpkırmızı gökyüzünün bitki örtüsü, ve yolun ışıret parmakları Şeytan'a doğru.

ERİNCİNDEN ÇIKAN TANRI DÜNYALARI YARATIYOR

Tanrı, aylasıyla, mavi bir pentagramdan yükselir, kutsar, tohum serper ve gökyüzünü masınavi yapar. Ateş, yükselme niyetiyle kırmızı doğar, ve yıldızların altını, aylanın aynası. Güneşler dört yapraklı büyük yoncalardır, çarmıha göre çiçeklenirler. Ve yaratılmamış olan her şey, tek Biçim'in beyaz giysisidir.

HEKİMLER VE ÂŞIK

Yeşil bir su gibi sakın yatağın içinde, gerilmiş kollar çırpınıyor; daha doğrusu, kollar değil, ölümün üzerinde bitki gibi büyüyen iki saç örgü. Ve bu saç örgüsünün merkezi, bir kilisenin kubbesine bakarak yeniden eğiliyor ve sülük yürüyüşüyle dalgalanıyor. Çürümüş pisliklerin üzerinde şişmiş mantardan yüzler, ıstıfabın fanusu içinde, tümleyici ve kırmızı, doğuyor. Bu kubbenin arkasındaki daha geniş yuvarlak, karakter olarak yamuksu birinci hekim, gözlerini çatlatıyor, yanaklarını donatıyor; ikincisi, ikiz kürelerin, gözlüklerin panayır dengesinden yararlanıyor, ve teşhisi halterin sallantısına ağır basıyor; üçüncüsü, yaşlı, saçlarının beyaz kanadıyla yelkenleniyor ve güzelliğin kafatasına geri döndüğünü, kendininkini parlatarak ümitsizce duyuruyor; dördüncüsü anlamadan bakıyor... gözyaşlarının dümen suyunda gerisin geri, turnaların uçuş yönünde ve dua edenin ya da yüzücünün iki ayasının birleştiği yerde, yukarıda, kaşları iç uçlarına kavuşan âşık, Brahmanların KHURMOOKUM dedikleri gündelik ibadet davranışına uygun olarak, ruhun peşinde, su üzerinde dolaşmakta.

7. BÖLÜM

KHURMOOKUM

The Sundhya, or the daily Prayers of the Brahmins

XXXV
BÜYÜK MOUR-DE-ZENCLE
KADIRGASINA DAİR

Ateşin ve ağırbaşlı ölümün şehrinde çocuksu bir reçine gibi alazlanmış olan kalbur, Yalancı'nın merhametli piskopos asasının tersi bir hareketle, Faustroll'un dümen yekesinin çekimi altında pruva burnunu şahlandırdı.

Vernikli olduğundan batmayan kafes parmaklık, sayısız zıpkın yemiş bir mersinbalığı gibi, dalgaların tırtılları üzerine uzandı; aşağıda almaşan su ve hava yelpazesi vardı. Yedi günlük cinayetin cesetlerinin ortaya çıkışından önce gelen yokoluş, ağımsı parmaklıklara sığınmış olan bize dikmişti gözünü.

Karanlıklar Adası'nın karakurbağası, güneşten akşam yemeğini kaptı ve su gece oldu. Yani, kıyılar yok oldu ve gökyüzü ve ırmak tıpatıp birbirine benzedi, ve *as* büyük bir gözdeki gözbebeği oldu ya da duran, sola sağa yalpa vuran bir balon; iki küreğimin tüylerini okşamam emredilmişti bana.

Kımiltısız fıçılar, bilye gibi yuvarlanarak ekspres hızıyla akıntının tersi yönde gittiler.

Ve bu şeylerden kaçmak için, örtüsünün altındaki bir-kez-siyah-olan'a sığınır gibi, Faustroll, *as*'ı, kanalın mavnalarını nehre kusan altı yüz metrelik bir sukemerinin içine soktu.

(Panmuphle'ün yolculuk anlatısı)

Büyük Mour-de-Zencle Kadırgası, yani tırpan-biçimli-lekeleri-olan-At-Somağı, tünelin ucundaki aydınlık kemeri altında deriden atgözlüksüz bir gözbebeğine benzer, sarı bir irisin içinde yeşil, kendi boyalı gözbebeklerinin sabitliğine yaklaşarak, siyah bir güneş gibi aniden ufukta doğuyordu. Yedekte çekilen görünmez kaldırım taşı üzerinde, tonozun yakınındaki bir korniş gibi, zahmetle tırnaklarının üzerinde yürüyerek, ölüm işaretini sürükleyen dört hayvan sırasının ön toynaklarını şıpırdatıyorlardı.

Ağzının içinde ıslattığı, topazlarla yüklü işaret parmağıyla, Faustroll, sandalın dibindeki parafını hafifçe sıyırdı. Boşaltılan bir küvetin suyu yutmasının tersi bir gürültüyle, Artezyen kuyusu (o gün cehennem Artois'daydı) onların ayaklarına doğru üfledi. Kalbur son nabız atışlarını salındırdı. Suyun gözlüklerini dokuduğu ve sağımsallık-karşıtı dillerle ikili kızlıkzarının delinmesine izin verdiği sondan bir önceki ve sonraki deliklerine, Panmuphle ile Faustroll'un ağzının adı verildi. Parlak hava karcıkları mıhlayan bakır mekik ve kemiklerinin soluğunu dışarı veren çeneler, dibe batan bozuk paraları ya da su örümceklerinin yuvasını taklit ettiler. Tanrı için, Tyndall'inkinden farklı bir başka gökyüzünü boyamak üzere teçhiz edilmiş makinenin kutsal suyuna batırılan başka bezlerden edinen Faustroll, Brahmanların *Khurmookum* dedikleri günlük ibadet pozisyonuna uygun olarak, yakaran ya da bir yüzücününkileri andıran ayalarını birleştirdi. Büyük Mour-de-Zencle Kadırgası, siyah bir ütünün dümdüz etmesi gibi geçti; ve geçmiş zaman atlarının boynuzlu on altı parmağının yankısı, ruhla birlikte yükselerek, tonozun bitiminin altında KHURMOOKUM diye çalkalandı.

Böylece, Doktor Faustroll, altmış üç yaşında, ölüm edimini tamamlamış oldu.

XXXVI SATIRA DAİR

Piskopos, Tanrı'nın mektubunu okuyor

Félix Fénéon'a

Panmuphle'ün ancak birincil açıklamalar içeren önsözünü çözebildiği, büyük maymunun yeknesak laf ebeliğiyle kesintiye uğrayan elyazmasında, Faustroll, bildiği Güzellik'in çok küçük bir bölümünü ve bildiği Hakikat'in çok küçük bir bölümünü, sözcüklerin gökbilimsel birleşmesi boyunca not edebilmişti; ve bu küçük taslaktan yola çıkarak, sanatın ve bilimin bütünü, yani Tüm yeniden oluşturulabilirdi; ama Tüm'ün düzenli bir kristal mi, yoksa olsa olsa bir canavar mı olduğunu bilmemiz mümkün müydü (Faustroll evreni *kendinin istisnası olan şey* diye tanımlıyordu)?

Mekanik geminin, eserlerin özünün, Panmuphle'ün leşinin ve Faustroll'un bedeninin batığı üzerinde yüzen denizci piskopos böyle düşünüyordu.

Oysa, doktorun bir sözünden yola çıkan Profesör Cayley, iki metre elli santimlik karatahta üzerinde gezinen bir tebeşir eğrisinin, bir mevsimin tüm hava hareketlerini, bir salgın hastalığın tüm vakalarını, tüm şehirlerdeki tuhafiyecilerde yapılan tüm pazarlıkları, tüm enstrümanların, yüz şarkıcı ve iki yüz müzisyenin seslerinin –her dinleyici ya da orkestra üyesinin bulunduğu yere

göre değişen– her evresinin kulağın algılayamayacağı tüm iniş çıkışları ve yoğunluğunu ayrıntılarıyla ortaya koyduğunu hatırladı.

Ve işte, kaplama kâğıdı, suyun tükürüğü ve dişleri altında, Faustroll’un bedeninden itibaren açılıyordu.

Her sanat ve bilim, bir partiyon gibi, ultra-altmışlık yakışıklı delikanlının uzuvlarının eğiminde yazılıydı ve mükemmelliğini vahiy yoluyla sonsuza dek bildiriyordu. Çünkü, Profesör Cayley siyah düzlemin iki boyutunda geçmişi hatırlarken, direşken gelecek zamanın ilerleyişi bedeni spiral olarak sıkıca sarıyordu. Morg, Tanrı’nın vahyettiği, uzamın üç (bazılarına göre dört ya da sonsuz) farklı yöneliminde açıklanan güzel hakikat kitabını iki gün rahlenin üzerinde saklı tuttu.

Bununla birlikte, Faustroll, soyut ve çıplak ruhuyla birlikte, meçhul boyutun krallığını giyiniyordu.

8. BÖLÜM

ESÎR-SONSUZLUK

Louis Dumur'a

*Leves gustus ad philosophiam movere fortasse ad athe-
ismum, sed pleniores haustu ad religionem reducere.*

Francis Bacon

XXXVII
ÖLÇÜ CETVELİNE, SAATE VE
DİYAPAZONA DAİR

Doktor Faustroll'un Lord Kelvin'e yazdığı telepatik mektup

“Aziz meslektaşım,

“Size kendime dair havadisler veremeyeli uzun zaman oldu; ama benim ölmüş olduğumu düşündüğünüzü sanmıyorum. Ölüm, yalnızca sıradan insanlar içindir. Yine de, yeryüzünde olmadığım kesin. Nerede olduğumu ise ancak pek kısa süredir bilmekteyim. Çünkü, her ikimiz de şu fikirdeyiz ki, ancak sözünü ettiğimiz şeyi ölçebilirsek ve var olan tek şey olan sayılarla ifade edebilirsek, bu konuda bir şeyler bilebiliriz. Oysa, şu ana kadar bildiğim tek şey, yeryüzünden *başka* bir yerde olduğumdu, tıpkı kuvarsın başka yerde, sertlik ülkesinde olduğunu ve yakuttan daha az onurlu olduğunu; yakutun elmastan daha az; elmasın da Çıkık-Kıç'ın kaba etlerinin nasırlaşmasından daha az onurlu olduğunu; ve bilgeliğinkiler de sayılırsa, dişlerinden daha çok sayıda olan otuz iki kıvrımının, İçkin Karanlık nesrinden daha az onurlu olduğunu bildiğim gibi.

“Ama, zamana göre mi yoksa mekâna göre mi başka yerdedim, önde mi yoksa yanda mı, sonra mı yoksa daha yakında mı? Zaman ve mekân terk edildiğinde olunan o yerdedim, ezeli sonsuzlukta, bayım.

“Kitaplarımı, metalik bezden *as'*ımı, Çıkık-Kıç'ın ve mübaşir Bay René-Isidore Panmuphle'ün eşliğini, duyularımı, yeryüzünü ve düşüncenin bu Kantçı iki eski biçimini yitirdiğime göre, Bay Tait ve Bay Dewar'ın modern boşluğu içinde diğer molekül-

lerden santimetrelerce uzaktaki tortul bir molekülün tecrit sıkıntısını benim de hissetmiş olmam doğaldı. Dahası, molekül belki de santimetrelerce uzakta olduğunu bilmektedir! Ölçülebilir ve ölçü aracı olduğundan, benim için uzamın tek geçerli işareti olan bir santimetre karşılığında; ve benim dünyevi bedenimdeki kalbimin atışını düzenleyen ortalama güneş zamanının bir saniyesi karşılığında; bu tuhaflıklardan sizi haberdar etmem için bana gerekli olduğunu bile bile ruhumu verirdim bayım.

“Beden daha gerekli bir vasıtaadır, çünkü giysileri ve giysiler aracılığıyla da cepleri taşır üzerinde. Gezegenlerarası bilginlerin gezgin ve ötedünyalı ruhlarının, kendi mesafe ölçümleri konusunda, bundan böyle bu yaşlı küreye ya da C.G.S.’ye –Bay Méchain ve Bay Delambre sayesinde– boş vermelerini sağlayan, yerküreden, hatta yerküre çemberinin dörtte birinden daha taşınabilir geleneksel ayarın özgün bir pirinç kopyası olan santimetremini ceplerimde unutmuştum.

“Benim ortalama güneş zamanı saniyeme gelince, hâlâ koruyabileceğime ve onun sayesinde zamanı geçerli bir şekilde ölçebileceğine emin olamadığımdan yeryüzü üzerinde kalmam gerekirdi.

“Eğer birkaç milyon yıl içerisinde patafizik eserimi bitiremezsem, yeryüzünün kendi etrafında ve güneş etrafında dönme sürelerinin her ikisinin de şu anki değerlerden farklı oldukları kesin olduğu içindir. Tüm bu süre içinde çalıştıracağım iyi bir saat, bana aşırı yüksek fiyatlara mal olabilirdi; hem de yüzlerce yıllık deneyler yapmıyorum ben, sürekliliği umursamıyorum ve Zaman’ın kendisini ya da onun anlık fotoğrafı olan zaman birimini cebimde taşımayı daha estetik buluyorum.

“Bu nedenle, mutlak süreklilik ve kesinlik için bir kronometrenin hareketli düzeneklerinden daha uygun bir titreşim üreticisine sahip oldum. Titreşim periyodu, milyonlarca yıl içinde, yaklaşık 1/1000’lik bir sapmayla aynı kalacaktı. Bir diyapazon. Onun periyodu, sizin buyurduğunuz gibi *as’a* binmeden önce, meslektaşımız Profesör Macleod tarafından, ortalama güneş za-

manın saniiyesine göre titizlikle belirlenmişti, yerçekiminin en ufak etkisini bile ortadan kaldırmak için diyapazonun kolları ar-
dışık olarak yukarı, aşağı ve yatay olarak konumlanmıştı.

“Diyapazonum bile yanımda değildi. Saatini, ölçü cetvelini ve diyapazonunu yitirmiş, zamanın ve mekânın dışındaki birinin şaşkınlığını varın siz düşünün. Sanıyorum ki, bayım, ölüm denen şey bu durumdur.

“Ama sizin öğretilerinizi ve eski deneyimlerimi hatırladım. Bunun üzerine, HİÇBİR YERDE YA DA HERHANGİ BİR YERDE olduğumdan, ki bu ikisi aynı şeydir, çeşitli ibislere rastladığımdan, bir cam parçası imal edecek şeyi buldum; özel hareket kiple-
rini, ben istemememe rağmen, alümin silikat biçiminde her yana saçılmış kalıcı bir sıvı içinde toplamış (sizin elastik küçük katılar ya da moleküller dediğiniz şey) Maxwell’in Distribütörü’dür bu. Ben çizgileri çektim, iki mum yaktım, tümünü pek kısa sürede ve pek az çabayla yaptım, çakmaktaşıdan aletlerden bile yardım almaksızın yapabildim bunu. İki sıra halinde ışık tayfları gördüm ve sarı tayf, $5,892 \times 10^{-15}$ rakamı sayesinde benim santimetremi bana geri verdi.

“Şu anda siz, benim soyaçekimsel alışkanlığıma uygun olarak iyi ve rahatsınız, ve ayağınız sağlam toprağa basıyor, çünkü onun çemberinin milyarda birlik bölümünü üzerimde taşıyorum, bu, küresinin yüzeyine çekim nedeniyle bağlı olmaktan daha şeref-
lidir, sizin için bazı izlenimleri kaydetmememe müsaade buyurun.

“Sonsuzluk bana hareketsiz, dolayısıyla ışıklı olmayan bir esîr görünümünde gözüktüyor. *Hareketli* ve kalımsız *değirmi*yi ışıklı esîr diye adlandırıyorum. Ve, ESÎR-SONSUZLUK olarak yazmanın uygun olduğunu Aristoteles’ten (*Gökyüzü Kitabı*) çıkarsıyorum.

“Gayet iyi ayımsadığım ışıklı esîr ve maddenin tüm parçacıkları, astral bedenimin gayet iyi patafizik gözleri olduğundan, ilk bakışta, eklemlenmiş sert demir çubuklar ve bu demir çubukların bazılarının taşıdığı, hızlı bir dönme hareketinin canlandırdığı büyük çarklar biçimindedir. Böylece, Navier, Poisson ve

Cauchy'nin ortaya attığı ideal matematik koşullara tıpatıp denk düşer. Dahası, Faraday'ın keşfettiği, ışık kutuplaşması düzleminin manyetik dönmesini belirleyebilen elastik bir katı cisim meydana getirir. Ölüm sonrası boş zamanlarımda, bütünü içinde dönmesini engellediğini ve onu yaylı, basit bir el kantarına indirgediğini göreceğim.

"Zaten, eklemlenmiş jirostatların yerine, son derece küçük açıklıkların arasından akan son derece büyük sıvıların dolaşım sistemlerini koyarak, bu yaylı el kantarının ya da bu ışıklı esîrin çok daha az karmaşık kılınabileceğini sanıyorum.

"Bu dönüşümler sırasında hiçbir niteliğini yitirmeyecektir. Ether, dokunduğumda, bana jöle gibi elastiki geldi ve İskoçyalı kunduracıların zifti gibi basınç altında kendini bırakır gibiydi."

XXXVIII SOĞUK KATI GÜNEŞE DAİR

Lord Kelvin'e ikinci mektup

“Güneş, soğuk, katı ve homojen bir küredir. Yüzeyi, birer metrelik karelere bölünmüştür, bunlar, uçları merkezden bir kilometre mesafede, 696.999 kilometre uzunlukta, haddeden geçirilmiş, ters dönmüş uzun piramitlerin tabanlarıdır. Her biri bir cıvata somununun üzerine monte edilmiştir ve merkeze eğilimi, *eğer zamanım olsaydı*, tüm yüzeyinin cilalandığı yapışkan sıvıdan birkaç metre mesafede, alt bölümüne sabitlenmiş bir tokacın dönmesine yol açardı...

“Ortalama güneş zamanımın saniyesini bulamadığımdan ve diyapazonumu kaybettiğime üzüldüğümünden, bu mekanik seyirle pek az ilgilenmiştim. Ama bir parça pirinç aldım ve bir tekerlek yaptım, ve benzer durumda Bay Fizeau’nun, Lord Rayleigh’in ve Bayan Sidgwick’in yapmayı başardıkları şeyleri taklit ederek, üzerine iki bin diş yonttum.

“Aniden, Siemens birimiyle kendinden 9.413 kilometre uzakta mutlak değeriyle saniye yeniden bulununca, benim gibi motor zaman içinde bulunduklarından vidaları üzerinden inmek zorunda kalan piramitler, dengede kalmak için, Sir Humphry Davy’ye yeterli miktarda *geri itişli hareket* ödünç vererek dengeye kavuşmak zorunda kaldılar; ve sabit madde, haddeden çekilmiş

ağaçlar ve vidalar yok oldu. Vıcık vıcık güneş, yirmi beş günlük turlarla kendi etrafında dönmeye başladı; birkaç yıl içinde güneşte lekeler göreceksiniz ve birkaç çeyrek yüzyıl içinde onların periyotlarını keşfedeceksiniz. Hatta birazdan onun o geçkin yaşı, dörtte üç küçülecek kadar büzüşebilir.

“Ve şimdi, süre ve büyüklüğe dair tüm algıyı yeniden edinmiş olarak, her şeyin bilimini açıklıyorum (gelecekteki iki kitabımın üç yeni bölümü elinize geçecek). Astral bedenimin soyut parmaklarının sersemliği arasında koruduğum pirinçten tekerleğimin ağırlığının, saatte sekiz metrenin dördüncü kuvveti olduğunu anlıyorum; duyularımdan yoksun olduğumdan, rengi, ısıyı, tadı ve radyanların saniyedeki tek sayısı olan *altılardan* başka nitelikleri tanımayı umuyorum...

“Elveda: güneşe dikey olarak, mavi merkezli çarmıhı, gökbilimin ayakucuna ve başucuna düşen kırmızı püskülleri ve tilki kuyruklarının yatay altınını şimdiden hayal meyal seçiyorum.”

XXXIX GEOMETRİCİ İBİKRADES'E GÖRE

(Geometrici İbikrates'e ve tanrısal hocası Ermeni Sofrotatos'a göre Patafiziğin Küçük Kurşunkalemleri, tercüme eden ve gün ışığına çıkaran Doktor Faustroll.)

I. EROTİKLİK ÜZERİNE DİYALOG PARÇASI

MATHETES: Söyle bana ey İbikrates, sen ki tarafımızdan Geometrici diye adlandırılırsın, farklı yönlerde çekilen çizgiler aracılığıyla her şeyi bilensin çünkü, ve Tanrı'nın üç şahsiyetinin gerçek portresini, Tarot işaretlerinin dördüncü özü olan üç kalkan aracılığıyla verdin bize, ikincisinin üzeri piçlikle çizilmişti ve dördüncüsü bilim ağacının gövdesine kazınmış iyilik ile kötülük ayrımından kaynaklanır; sen ki Ermeni Sofrotatos'un Patafizikleri'nin kükürt papirüsü üzerine kırmızıyla çizilen ve meçhul olduğu için ölümsüz bölümlerin sırrını çözdün, senin aşk üzerine düşüncelerini öğrenmeyi fazlasıyla diliyorum, lütfen. Cevap ver, çünkü seni sorguya çekiyorum ve sen bana öğreteceksin.

İBİKRADES: Elbette, en azından bu tamamen doğru, ey Mathetes. Pekâlâ, konuş.

MATHETES: Her şeyden önce, tüm filozofların aşkı varlıklarda nasıl cisimleştirdiklerini ve farklı olumsuzluk sembolleri içinde nasıl açıkladıklarını saptamış biri olarak, bana bunların ezeli anlamını öğret, ey İbikrates.

İBİKRADES: Yunan ozanları, ey Mathetes, Eros'un alnını yatay bir şeritle cumbaladılar; bu, arma bandı ya da ortadan yatay kesen çizgidir ve matematik eğitimi gören insanların Eksi işaretidir. Ve

Eros Aphrodite'nin oğlu olduğundan, onun miras aldığı silahlar kadının gösterişçiliği oldu. Ve karşıt olarak, Mısır dikmetaşlarını ve dikilitaşlarını, çarmıhın ufkuna dikey olarak diktiler ve eril olan *Artı* işaretiyle bunu ayırt ettiler. İkili ve üçlü iki işaretin yan yana gelişi, H harfinin şeklini verir; bu, Zaman'ın ya da Yaşam'ın babası Kronos'tur ve insanlar da bunu böyle anlar. Geometrice için, bu iki işaret birbirini ortadan kaldırır ya da birbirlerini verimli kılarlar ve yalnızca meyveleri varlığını sürdürür, bu da yumurta ya da sıfır olur, bunlar kesinlikle özdeştir, çünkü onun tersidirler. Ve, *Artı* işareti ile *Eksi* işaretinin tartışmasından yola çıkarak, İsa Kumpanyası'ndan Polonya eski kralı R. P. Übü, adı *Sezar-Deccal* olan büyük bir kitap yazmıştır, karşıtların birliğinin *fizik اساسı* denen mekanik bir aletle tek pratik kanıtlaması bu kitapta bulunur.

MATHETES: Bu mümkün müdür, ey İbikrates?

İBİKATES: Tamamen gerçeğe uygundur. Ve Ermeni Sofrotatos'a göre tarotların üçüncü soyut şekli, yani bizim sinek diye adlandırdığımız, dört köşesi, iki kanadı, Kuş kuyruğu ve kafasıyla Kutsal-Ruh'tur; ya da ayakta, boynuzlu karnı ve iki kanadıyla ters dönmüş Lucifer, tıpkı mürekkep balığı gibi; esas olarak, bu figür üzerindeki tüm olumsuz, yani yatay çizgiler kaldırıldığında böyle olur en azından; ya da, üçüncü yerde, T biçimi ya da çarmıh, merhamet ve aşk dininin amblemi; ya da fallus, Eski Yunan koşuk ölçüsüne göre üçlü hakikate dair, ey Mathetes.

MATHETES: Demek ki, bir anlamda, şu anda bizim tapınaklarda aşk hâlâ Tanrı olur, yine de, anlamı az çok gizli biçimlerde, öyle mi, ey İbikrates?

İBİKATES: Sofrotatos'un dörtgeni, kendi kendini seyre da-larak, bir başka dörtgene dahil eder kendini, yarısına eşittir bu, ve kötülük, iyiliğin simetrik ve zorunlu yansısidir, bunlar bas-bayağı iki fikirdir, ya da iki sayısının fikridir; sonuç olarak, belli bir noktaya kadar iyi, ya da en azından ilgisiz, ey Mathetes. İçsel sezgiyle dörtgen, hermafrodit Tanrı'yı ve kötüyü yaratır, hermafrodit aynı zamanda doğum yapma...

XL PANTAFİZİK VE KATAKİMYA

II. BAŞKA PARÇA

Aşkın Tanrı üçköşeli ve aşkın ruh tanrıdoğumsal, sonuç olarak benzer şekilde üçköşelidir.

İçkin Tanrı üçyüzlüdür ve içkin ruh da benzer şekilde üçyüzlüdür.

Üç ruh vardır (krş. Platon).

İnsan dörtyüzlüdür çünkü ruhları bağımsız değildir.

Dolayısıyla katıdır ve Tanrı tindir.

Eğer ruhlar bağımsızsa, insan Tanrı'dır (AHLAK).

Üç sayısının üç üçte biri arasında diyalog.

İNSAN: Üç şahıs, Tanrı'nın üç ruhudur.

DEUS: *Tres anime sunt tres personae hominis.*

ENS: *Homo est Deus.*

XLI

TANRI'NIN YÜZEYİNE DAİR

Tanrı, tanım gereği uzamsızdır, ama bizim anlatımımızın aydınlık olması için, hiç boyutu olmamasına karşın ona sıfırdan büyük herhangi bir sayıda boyut atfetmemiz –bu boyutlar bizim özdeşliklerimizin iki üyesi içinde yok olsa bile– mümkündür. Bizler, bir kâğıt yaprak üzerinde düz geometrinin şekillerini kolaylıkla temsil edebilelim diye, iki boyutla yetineceğiz.

Sembolik olarak Tanrı bir üçgenle belirtilir, ama üç Şahıs ne Tanrı'nın zirveleri ne de köşeleri olarak kabul edilebilir. Bunlar, gelenekselle sınırdaş eşkenar bir başka üçgenin *üç yüksekliği*dir. Bu varsayım, (bizim Tanrı *Kayrası*'nın *sembolü* olarak kabul ettiğimiz) çarmıhı Y şeklinde görmüş olan ve bu fiziksel nedenle, insan uzunluğundaki hiçbir kolun bir T'nin kollarındaki çivilere kadar uzanamayacağını açıklayan Anne-Catherine Emmerich'in açıklamalarına uygundur.

Demek ki, POSTULAT:

En geniş soruşturma yapılana kadar ve geçici olarak rahatlamamız için, Tanrı'yı, sembolik şekil olarak, bir düzlem içinde ve *a* uzunluğunda, aynı noktadan doğmuş ve birbirleriyle 120 derecelik açılar yapan üç eşit doğru halinde varsayıyoruz. Bunlar arasında içerilmiş yüzeyden ya da bu doğruların en uzak üç noktasını bir araya getirerek elde edilen üçgenden yola çıkarak Tanrı'nın yüzeyini hesaplamayı öneriyoruz.

A şahıslarından birinin kenarortay uzantısı x olduğunda, bunun dikey olarak kestiği üçgenin köşesi $2y$, doğrunun $(a + x)$ iki yönde sonsuza kadar uzantıları da N ve P olsun.

Bu durumda:

$$x = \sim - N - a - P' \text{ dir.}$$

İmdi,

$$N = \sim - 0$$

Ve

$$P = 0.$$

Buradan

$$\begin{aligned} x &= \sim - (\sim - 0) - a - 0 = \sim - \sim + 0 - a - 0 \\ x &= -a. \end{aligned}$$

Diğer yandan, köşeleri a , x ve y olan dörtgen üçgen bize şunu verir

$$a^2 = x^2 + y^2.$$

X 'in yerine değeri $(-a)$ konulduğunda

$$a^2 = (-a)^2 + y^2 = a^2 + y^2.$$

Buradan da

$$y^2 = a^2 - a^2 = 0$$

ve

$$y = \sqrt{0}.$$

Demek ki, köşelerinin açığortayı üç a doğrusu olan eşkenar üçgenin yüzeyi

$$\begin{aligned} S &= y (x + a) = \sqrt{0} (-a + a) \\ S &= 0 \sqrt{0}. \end{aligned}$$

SONUÇ: $\sqrt{0}$ köküne şöyle bir bakınca, hesaplanan yüzeyin tıdaki bir çizgi olduğunu ileri sürebiliriz; ikinci olarak, x ve y için elde edilmiş değerlerden yola çıkarak şekli kurarsak, şunu saptarız:

rız ki, şimdi 2 $\sqrt{0}$ olduğunu bildiğimiz 2 y doğrusunun arakesit noktası, a doğrularından birinin üzerinde, birinci varsayımımızın tersi yöndedir, çünkü $x = -a$; ve üçgenimizin tabanı zirvesiyle çakışmaktadır; iki a doğrusu birinci doğruyla 60 dereceden daha küçük açılar yapar, dahası, 2 $\sqrt{0}$ ile ancak birinci a doğruyla kesişerek karşılaşabilirler.

Üç şahsın kendi aralarında denkleği dogmasına ve toplamlarına uygundur bu.

Şunu diyebiliriz ki, a , $0 \rightarrow \sim$ 'da erişen bir doğrudur ve Tanrı'yı tanımlayabilir:

TANIM: *Tanrı, sıfırdan sonsuza giden en kısa yoldur.*

Hangi yönde diye sorulabilir.

O'nun önadının Jules değil, *Artı-ve-Eksi* olduğu cevabını veririz. Ve şunu dememiz gerekir:

$\pm$ Tanrı 0 'dan $\sim$ 'a giden en kısa yoldur, şu ya da bu yönde.

İki ilke inancına uygundur bu; ama $+$ işaretini öznenin inancına atfetmek daha doğru olur.

Ama Tanrı, uzamsız olarak, bir çizgi değildir.

Gerçekten de şunu saptayalım ki,

$$\sim - 0 - a + a + 0 = \sim$$

özdeşliğine göre,

a uzunluğu sıfırdır, a bir çizgi değil, bir noktadır.

Demek ki, *kesin olarak*:

TANRI SIFIR İLE SONSUZUN TEĞET NOKTASIDIR.

Patafizik bilimdir...

**PATAFİZİKÇİ DOKTOR
FAUSTROLL'UN DAVRANIŞ VE
GÖRÜŞLERİ *İLE İLİŞKİLİ METİN***

ZAMAN YOLCULUĞU MAKİNESİNİN PRATİK OLARAK YAPIMINA HİZMET EDECEK YORUM

I ORTAMIN DOĞASI

Zaman'ı Mekân'ın dördüncü boyutu olarak kabul etsek de, ya da içeriği bakımından kökten farklı bir yer olduğunu düşünsek de, Zaman Yolculuğu Makinesi tasarlamak Mekân Yolculuğu Makinesi tasarlamaktan daha zahmetli değildir.

Genellikle, Zaman şöyle tarif edilir: Nasıl ki Mekân cisimlerin yeriye, Zaman da olayların yeridir. Ya da daha basit bir deyişle: Ardışıklıktır, oysa ki Mekân eşzamanlılıktır. Bu ister Eukleidesçi ya da üç boyutlu mekân olsun, isterse de üç boyutlu birçok mekânın kesişimi anlamına gelen dört boyutlu mekân; isterse aynı yarıçaplı küre üzerindeki yerölçümsel çizgiye çember den-
diğinden, kürelerin ters çevrilebilir olduğu Riemann mekânları, isterse planın tersine çevrilemediği Lobatchewski mekânları olsun; ya da Eukleidesçi mekânlardan farklı, orada olduğu gibi, benzer iki figürün inşa edilememesiyle bilinen mekân olsun; mekân eşzamanlılıktır.

Zaman'ın eşzamanlı her bölümü uzamdır, dolayısıyla, Mekânı keşfetmek için yapılmış makineler yardımıyla keşfedilebilir. Şimdiki zaman, üç yönde Uzam'dır. Geçmişin ya da geleceğin herhangi bir noktasına taşınırsak da, bu nokta, orada ka-

lındığı sürece, şimdiki zaman olacaktır ve üç yönde uzam olarak kalacaktır.

Mekân'da ya da Şimdiki Zaman'da, karşılıklı olarak, Zaman'ın üç boyutu vardır: Kat edilen mekân ya da geçmiş-gelecek mekân ve kelimenin tam anlamıyla şimdiki zaman.

Mekân ve Zaman aynı ölçüyle ölçülebilir; Mekân'ın noktalarının bilinmesi yoluyla keşif ancak Zaman boyunca yapılabilir; ve Zaman'ı niteliksel olarak ölçmek için, Zaman, kronometre kadranslarının Mekânı'na indirgenir.

Aynı doğadaki Mekân ve Zaman, aynı maddenin farklı fiziksel durumları olarak ya da hareketin çeşitli kipleri olarak kabul edilebilir. Onları düşünce biçimleri olarak ele alsak bile, Mekân'ı katı bir biçim olarak ve görüngülerin direngen bir sistemi olarak görürüz; Zaman'ı, hareketli moleküllerden oluşan ve en ufak kayma ya da *akışkanlık* eğilimi sonuçta bilinçten başka bir şey olmayan, tekbiçimli doğrusal bir hareketin canlandırdığı bir sıvıyla karşılaştırmak şiirsel olarak bayağı olsa da bu böyledir.

Mekân bizim etrafımızda sabit olduğundan, zaman yolculuğu için Süre aracının içinde hareket ederiz. Süre, kinematikte, herhangi bir bağımsız değişken rolü oynar, ele alınan noktaların koordinatları buna bağlı olarak belirlenir. Kinematik bir geometridir. Görüngüler önce ya da sonra değildir, ve bu ayrımı yaratıyor olmamız görüngüler boyunca bizim de taşındığımızı kanıtlar.

Biz, şimdiki zamanın parçası olarak, Zaman yönünde ve aynı hızla hareket ederiz. Eğer *Mutlak Mekân içinde, Zaman'ın Akışı boyunca hareketsiz* kalabilseydik, yani bizi Zaman'dan tecrit eden bir Makine'nin içine birdenbire kendimizi kapatabilseydik (devinimsizlik nedeniyle hareketli kalacağımız normal "sürenin pek az hızı" hariç), gelecek ya da geçmiş zamandaki her an (Geçmiş'in, Gelecek'in ötesinde, *Makine'den görülen şey* oluşunu daha ileride göreceğiz) ardışık olarak keşfedilmiş olurdu, tıpkı bir panoramanın karşısındaki yerleşik bir seyircinin, ardışık manzaralar boyunca hızlı bir yolculuk yaptığı yanılsamasına kapılması gibi.

II MAKİNE TEORİSİ

Bizi Süre'den ya da Süre'nin yaşlandıran ya da gençleştiren eyleminden bağışık tutan bir Makine, devinimsiz bir varlığa ardışık hareketlerle etki eden fiziksel sarsıntı, bizi bu fiziksel görüngülere *şeffaf kılmalıdır*, bizi değiştirmeden ya da yerimizi değiştirmeden onlardan geçirmelidir. Zaman, bizi aşarken, bize asgari bir itki iletirse, ama devinimsizliğin koruduğu alışılmış süremizin yavaşlamasını, bir sıvının akışkanlığıyla ya da bir makinenin sürtünmesiyle karşılaştırılabilir bir eylemden kaynaklanan yavaşlamayı denkleştirirse, bu bağışıklık yeterli olur (zaten onu daha kusursuz biçimde oluşturmak imkânsızdır).

Öyleyse, Zaman içinde hareketsiz olmak, ardışık koordinatı Kâşif'in HAREKETSİZ OLMA MAKİNESİ'nin yola çıkışı için seçtiği uzam noktası olan tüm cisimleri, tüm hareketleri ya da tüm güçleri kat etmek (ya da bir pencere camından bir mermi-nin camı kırmadan geçmesi gibi, daha doğrusu, demir bir telin kestiği bir camın kendini yeniden onarması gibi ve mikroptan arındırılmış bir iğnenin lezyona yol açmadan bir organizmadan geçmesi gibi, el değmemişçesine kat edilmek) anlamına gelir.

Zaman Kâşifinin Makinesi şöyle olmalıdır:

1. En yoğun katı cismin bile son derece seyrekleştirilmiş bir buhar gibi nüfuz edebileceği sertlikte, yani mutlak bir esneklikte olmalıdır.

2. Mekânın aynı yerinde kalacak şekilde yerçekimine tabi, ama Mutlak Mekân içinde sabit bir yönü koruyacak şekilde yüzünün gün boyu hareketinden yeterince bağımsız olmalıdır; sonuç olarak, ağırlıklı olsa da, yolculuğu sırasında toprak kazılsa bile düşmeyecek şekilde olmalıdır.

3. Buna karşılık, ışığın polarma düzleminin dönüşünden etkilenmemesi için manyetik olmamalıdır (nedenini daha ileride göreceğiz).

Bu koşullardan birincisini yerine getiren ideal bir cisim vardır: *Işıklı eşir*, kusursuz esnek katı cisim, çünkü dalga titreşimleri buradan bildiğimiz hızda yayılır; hesaplanabilir bir sürtünme olmaksızın her cisme nüfuz edebilir ya da her cisim ona nüfuz edebilir, çünkü Yeryüzü burada boşluktaymış gibi dönebilir.

Ne ki, –ve *değirmi cisimle* ya da Aristoteles’in esiriyle arasındaki tek benzerlik budur– doğası sert değildir; ve, bütünlüğü içinde dönerek, Faraday’ın keşfettiği manyetik dönmeyi belirler.

Oysa çok bilinen bir aygıt, ışıklı eşirin mükemmel bir modelidir ve üç postulata da uygundur.

Işıklı eşirin yapısını kısaca hatırlayalım. Bu, kütlesiz içgüçler aracılığıyla birbirleri üzerinde etkide bulunan maddesel parçacıkların ideal bir sistemidir. Her molekül, mekanik olarak, asılma engelleri komşu moleküllerin engellerine bağlı bir *yaylı el kantarının* kabuğudur. Sonuncu molekülün engeli üzerindeki bir çekme, tüm sistemin sarsılmasına yol açacaktır, tıpkı ışıklı dalğanın ön tarafının ilerlemesi gibi.

Yaylı el kantarının yapısı, son derece küçük açıklıklar arasından son derece büyük sıvıların dönmesiz dolaşımına benzer, ya da katı demir çubukların eklemlenmiş sistemine ve bu demir çubukların hepsinin veya birkaçının taşıdığı, hızlı dönme hareketi içindeki büyük ark sistemine benzer.

Yaylı el kantarı, ağırlığı olduğundan ve –tıpkı ışıklı eşirin de manyetik kuvvetten yoksun bir alanda yapamayacağı gibi– bütün olarak dönmediğinden, ışıklı eşirden farklıdır.

Büyük arkların açılı hızları giderek artırılırsa ya da yaylar giderek sertleştirilirse, temel titreşim hareketlerinin periyotları giderek kısalır ve genişlikleri de azalır: Hareketler, Mekân içinde hareketli maddesel noktalardan oluşan ve bu üç ana eksen etrafında eşit devinimsizlik anları olan katı bir cismin iyi bilinen dönme yasası uyarınca dönen, kusursuz katılıkta bir sisteminkine giderek daha çok benzer.

Özet olarak, kusursuz katılık elementi *jirostat*tır.

İç eksenî üzerinde hızla dönmekte olan bir büyük çark içeren, yuvarlak ya da kare biçimindeki bu bakır çerçeveler bilinmektedir. Dönme sayesinde, jirostat, herhangi bir köşesi üzerinde dengede durur. Çekim merkezini, dayanak noktası dikeyinin biraz dışına taşırsak, güney açısı istikametine döner ve *düşmez*.

Bilindiği gibi, *güney açısı*, yerin dikeyinin ve verili bir noktanın, örneğin bir yıldızın, belirlediği düzlemin meridyenle yaptığı açıdır.

Bir cisim, bir noktası yerkürenin gündüz hareketine girmiş bir eksenin etrafındaki dönme hareketiyle harekete geçiyorsa, dönme ekseninin yönü Mutlak Mekân içinde sabit kalır; öyle ki, farkında olmadan güncül rotasyona kapılan bir gözlemci için, bu eksen yerkürenin eksenî etrafında tekbiçimli olarak hareket ediyor gibi gelecektir, tıpkı ufka çok yakın bir yıldızla sabit olarak doğrultulmuş ıraksı bir dürbünün yapacağı gibi.

Yastık çizgileri üç boyuta paralel ve hızla dönmekte olan üç jirostat, kübik sertliği yaratır. Makine'nin selesine oturmuş olan Kâşif, ışıklı esîr gibi, hiç dönüşüm geçirmeden her cisme nüfuz edebilen, mutlak sertlikteki bir küpün içine –mekanik olarak– kapatılmıştır.

Makine'nin, Mutlak Mekân içinde sabit bir yöne göre asılı olduğunu, ama kat edilen zamanın ölçü noktasına sahip olmak için Yeryüzü'nün güncül hareketiyle ilişkide olduğunu gördük.

Sonuçta, tarifinden anlaşılabileceği gibi, hiçbir manyetik bölümü yoktur.

III MAKİNEİN TARİFİ

Makine, bir bisikletin çelik kadrosuna benzeyen abanozdan bir kadrodan oluşur. Abanoz çubuklar, bunların arasına katılmış bakır duylarla bir araya getirilmiştir.

Eukleidesçi uzamın üç dikey düzleminde, üç yarım silindir (ya da jirostatın büyük çarkları), bakırla çevrelenmiş abanozdur, *helezon biçiminde şerit haline getirilmiş kuvars sactan* (kuvars sac, kuvars telle aynı yöntemle imal edilir) demir çubuklar üzerine eksenlerine göre monte edilmiştir.

Jirotaların değirmi kadroları ya da yarı-değirmi kırık çizgileri nikeldendir. Selenin altında, biraz öne doğru, elektrik motorunun akümülatörleri vardır. Makine’de, elektro-mıknatıslı yumuşak demirden başka demir yoktur.

Hareket, masura kutuları ve kuvars telinin bitmeyen zincirleriyle üç yarım silindire aktarılır, bu zincirler üç dişli tekerleğe sarılmıştır, her biri yarım silindirlerin her biriyle aynı düzlemde ve kendi aralarında birbirlerine bağlıdır, ve motora da dolaplar ve köşenin dişli küçük tekerleriyle aktarılır. Üçlü bir fren eşzamanlı olarak üç eksene komuta eder.

İçerideki büyük çarkın her turu bir tetiği harekete geçirir, ve yan yana konmuş ya da özekdeş fildişinden dört kadran, oluklu bir tekerlek ve sonsuz bir tel aracılığıyla günleri kaydeder, binlerce, milyonlarca ve yüz milyonlarca günü kaydeder. Özel bir kadran, yatay jirostat ekseninin aşağı ucu aracılığıyla, yeryüzünün güncül hareketiyle ilişkidir.

Bir levye, fildişinden bir tutamak aracılığıyla öne eğilerek, Makine’nin uzunluğuna paralel bir düzlem içinde, motorun hızlanmasını düzenler; ikinci bir tutamak, eklemelenmiş bir çubuk aracılığıyla, ilerleyişi yavaşlatır. Gelecekte şimdiki zamana geri dönüşün Makine’nin ilerleyişinin yavaşlatılmasıyla yapıldığını ve geçmiş içinde ileriye doğru yürümenin, gelecek içinde ileriye doğru yürüyüşten daha yüksek bir hızla (daha kusursuz bir *süre hareketsizliği* yaratmak için) yapıldığını göreceğiz. Sürenin herhangi bir noktasında durmak için, bir levye üçlü frene sonuna kadar basar.

Dinlenme halindeki Makine, jirostatların ikisinin değirmi kadrosuyla toprağa teğet haldedir; yürürken, jirostatik küp kesin bir dönüş halindedir ya da, en azından, sabit bir çiftin belirledi-

ği açısıl bir sapmada durur; yatay düzlemdeki jirostat ekseninin ucunda, güney açısında *serbest kalır*.

IV MAKİNENİN İŞLEYİŞİ

Jirostatik hareketler sayesinde makine, *Zaman'ın ardışık uzamlarına şeffaftır*. Süre işlemez, ve içeriğini, görüngülerden korunarak, süresiz muhafaza eder. Mekân içinde salınsa da, Kâşif'in başı aşağıya gelse de, kâşif biraz uzaktaki nesneleri yine de normal olarak ve sürekli aynı yönde görür, çünkü, yakın olan her şey şeffaf olduğundan, ölçü noktası yoktur.

Süre sürmediğinden, yolculuk sırasında, yolculuk ne kadar uzun olsa da, *Makine'nin dışında mola verse de*, hiç zaman geçmemiştir. Ancak bir sürtünme olarak ya da bir akışkanlık olarak sürenin sürdüğünü söyledik; Makine'ye binmeden maruz kalmaya devam etmiş olduğu süreyle hemen hemen ikame edilebilecek bir süredir bu.

Çalıştırılan Makine, her zaman için geleceğe yönelir.

Gelecek zaman, görüngülerin normal ardışıklığıdır. Bir elma ağaçtadır; düşecektir; Geçmiş zaman, ters yöndeki ardışıklıktır. Elma düşer – ağaçtan. Şimdiki zaman hiçtir. Bir görüngünün küçük bir bölümüdür. Bir atomdan daha küçük. Maddi bir atomun büyüklüğünün, çapına göre, $1,5 \times 10^{-8}$ santimetre olduğu bilinmektedir. Şimdiki Zaman'ın eşit olduğu, ortalama güneş zamanının saniye parçacığı henüz ölçülemedi.

Tıpkı Mekân'ın içindeki hareketli bir cismin yer değiştirmesi için, içeriğinin (büyüklük) bu içerenden daha küçük olması gibi, Makine'nin de Süre içinde yer değiştirmesi için, onun içereni olan Zaman'dan süre bakımından daha ufak olması gerekir, yani ardışıklık içerisinde daha hareketsiz olmalıdır.

Oysa, Makine'nin süresinin hareketsizliği, Mekân içinde jirostatların dönme hızıyla doğrudan doğruya orantılıdır.

Gelecek zaman f olarak belirtildiğinde, geleceğe yolculuk için gerekli olan uzamsal hız ya da sürenin yavaşlığı, V zamanın bir niteliği olduğundan:

$$V < -t \text{ olmalıdır.}$$

V 'nin o 'a her yaklaşışında, Makine yeniden Şimdiki Zaman'a geri döner.

Geçmiş Zaman içinde ilerleyiş, görüngülerin tersinirliğinin algısıyla oluşur. Elmanın topraktan ağaca geri sıçradığı ya da ölünün dirildiği, merminin topa geri girdiği görülecektir. Işığı teorik olarak aşarak, sonra ışığın hızına eşit sabit bir hızda uzaklaşmaya devam ederek elde edilebilmesi gibi, ardışıklığın bu *görsel* yanı da zaten bilinmektedir. Makine, tersine, Kâşif'i tüm duyularıyla birlikte, Mekân'ın koruduğu görüntüleri avlamaya değil, Süre'nin ortasına taşır. İlerlemeyi, hızı kayıt edici kadran $V < -t$ 'yi gösterene kadar hızlandırması yeterlidir (jirostatların hızı ile Makine'nin süresinin yavaşlığının, yani ters yöndeki olayların hızının eşanlı olduğu unutmayalım).

Ve tekbiçimli olarak hızlanan bir hızla yoluna devam eder, ki bunu neredeyse Newton'un yerçekimi yasasının formülüne benzer bir formülle düzenler, çünkü $-t$ 'den önceki bir geçmiş $< -t$ olarak kaydedilmiştir ve buna erişmek için kadranın üzerinde $V < (< -t)$ 'ye denk bir rakam yazıyor olmalıdır.

V

MAKİNE DEN GÖRÜLEN ZAMAN

Makine'ye göre iki Geçmiş Zaman olduğunu belirtelim: Bizim geçmiş zamanımızdan önceki geçmiş zaman ya da gerçek geçmiş, ve bizim Şimdiki Zamanımıza geri dönerken ve Gelecek Zaman'ın tersinirliğinden başka bir şey olmayan *Makine'nin inşa ettiği* geçmiş zaman.

Aynı şekilde, Makine Gerçek Geçmiş Zaman'a ancak Gelecek Zaman'ı kat ettikten sonra erişebildiğinden, bizim Şimdiki Zamanımıza simetrik bir noktadan geçer; bu da, bizim Şimdiki Zamanımız gibi gelecek ile geçmiş arasındaki bir ölü noktadır ve ona tam olarak *Hayali Şimdiki Zaman* denir.

Böylece, Makinesi üzerindeki Kâşif'e, Zaman bir eğri gibi gelir, daha doğrusu, Aristoteles'in esîrine benzer, kapalı bir eğik yüzeydir. Pek farklı olmayan bir gerekçeyle biz de eskiden *Ether-Sonsuzluk* diye yazmıştık (*Patafizikçi Doktor Faustroll'un Tavırları ve Görüşleri*, Kitap VIII). Makine'den yoksun olan gözlemci, Zaman'ın *yarının berisindeki* uzamını, hissedilir bir şekilde, Yeryüzü'nün önce düz görülmesi gibi görür.

Makine'nin çalışmasından, bir Süre tarifi kolaylıkla çıkartılır.

Süre'nin *t*'nin o'a ve o'ın - *t*'ye indirgenmesi olduğunu kabul ederek, diyebiliriz ki:

Süre, bir ardışıklığın geri dönüşe dönüşümüdür.

Yani:

BİR BELLEĞİN OLUŞU.

Gerçeküstü tiyatronun atası, patafizik ilminin öncüsü Alfred Jarry, daha çok muhteşem *Kral Übü*'yle, "bok"u ağzına almadan söze başlamayan anti-kahramanıyla bilinir. Oysa bisiklet gezileri, absent kadehleri ve delifişek mavralarıyla dolu 34 yıllık hayatına pek çok "temel eser" sığdırmayı başarmış sıra dışı bir akıldır o. Patafizik en büyük ve bulaşıcı düşüydü: hayali çözümler bilimi. Doktor Faustroll ikiziydi, kitap bir kürdan isteyerek ölümün kapısından geçmesinin ardından çıktı. Raymond Queneau, Eugène Ionesco, Boris Vian ve Georges Perec gibi modern edebiyatın birçok ustası da Jarry'nin izinden gitti.

Patafizikçi Doktor Faustroll'un Davranış ve Görüşleri, tiyatrodan şiire, Antonin Artaud'dan Dadacılık'a 20. yüzyıla damgasını vuran pek çok ismi ve sanat akımını etkileyen kült bir eser.

ISBN: 978-975-570-743-3

14 TL

www.selyayincilik.com
www.twitter.com/selyayincilik
www.facebook.com/SelYayincilik